

Говор Замішанців.

Одміною лемківського говора єсть говор так званих З а м і ш а н ц і в. Суть то жителі слідуючих сел розсіяних межі вертепами на горбо-вині в колїні Вислока: Близенька, Гвоздянка, Коростенька, Бона-рівка, Опарівка, Ріпник, Петроша Воля, Вілька Братківська, Ванівка і Чорноріки (звиш 6.500 душ).*)

Ті Русини, окружені Мазурами, а почасті замішані між ними, близять ся бесідою своєю найбільше до Лемків, від котрих однакож ріжнять ся подекуди виговором і декотрими дру-гими примітами. Після переказу мають то бути потомки пійман-ців з часів воєн козацких, котрих тут яко осадників поселено. І дійстно стрічаєм тут межі мужчинами обличя козацкі, чорняві, дов-гоусі, та в говорі самім тепер ледве слабі сліди нарічя українь-ського замітні (так н. пр. кажуть: „Маруся“, тим часом в Галичині форма загально уживана: „Марися“). В цілости гсвор Замішанців має на собі одгис говора лемківського. Все-ж таки Замішанці ні-коли не уживають „лем“, лише тільки, а місцево також ено, а цы і я цы; — місто лемк. еденнадцет, дванадцет двадцет, трид-цет (трицет), уживають є д е н а й ц е, д в а н а й ц е, д в а й ц е, т р и й ц е,

---

*) З тих сел Близенька з Гвоздяною належить до повіту Ришівського, Опа-рівка до Ясінького. прочі же причисляють ся до повіту Короснянського.

місто лемк. по рускы, по пільскы говорять по руску, по польску; — місто загально руск. нашого, нашому, вашого, вашому говорять нашэго, нашэму, вашэго, вашэму; — місто я знаю, маю кажуть я знаў, маў. Окрім частиці „лем“, еще і декотрі другі лемківські слова тут не уживають ся. І так лемк. ярец тут зове ся ячмін, лемк. палюнка тут зорівкя місто хыжа говорять тут (з виємом Опарівки) хаўпа і пр.

В говорі Замішанців початкові голосівки (самозвуки) слів звичайно приймають придих: ястряб, яптыка, ўйця, ўосот, ўосика, ўосінь, ўовад, ўострый, ўузда, гиначе і пр., тим часом у Лемків придиху найчастійше ніт: астряб, уця, осот, острый і пр.

Говор Замішанців — хоть і обмежає ся на просторонь невеличку, ледве кілька сел обнимаючу — оказує розмірно велику розмаїтость і одмінность місцевостну: майже кожде з сел горі наменених має в своїй бесіді щось примітного. І так приміром в Близеньці називають кропиву „покрива“, в Коростеньці „коприва“; в Близеньці зве ся волосінь, волосань „усын“, а в Ванівці „воўосан“. В Ванівці, Коростенці, Чорноріках зовуть крука (*Corvus corax*) крамко, в Ріпнику гавран; — — в Близеньці, Коростеньці уживає ся приложник в 1. пад. единичного числа, середнего рода на ое: теля красное, жеребя маўое, вальное дзецко, татарское зыля — тим часом в Ванівці, Бонарівці, Ріпнику, Опарівці в речених формах е одмітує ся, так що кінчать ся на ой (ей): дброй моўоко, худой теля, синей небо. Навіть в однім селі бувають що до виговору ріжниці. І так долішна часть в Опарівці говорить сепеляво: сапка, стыры, сестый — горішна же (від церкви до гори): шапка, штыри, шестый. Подекуди в Бонарівці говорять місто вода, волю, вольти — ода, олю, олытц, котрий то виговор уважає ся там за одличний, благородний. В певних случаях виговорує ся а перед ў, (іменно в наконецнім складі перед ў = ль в part. praes.) тіснійше, протяжнійше (так, як так зване а rochyłone á в мазурскім), через що близить ся до звука о н. пр. маў, хпаў, повідаў = мав, впав, повідав; — купаўка = купавка. Оттак в виговорі єсть розлука межи praes. я знаў = знаю, — а perf. я знаў = знав.

В говорі Замішанців єсть, як у Лемків, трояке и: грубе ы (= старосл. ѣ), середуще и (= старосл. и) і мягке і (= старосл. и) н. пр. бык, мыш; вич, ник; мі, сі. По части іноді ті звуки навіть у того самого виразу міняють ся і переливають з собою: скрипак і скрипак, штосі і штоси, сівый, сивый і сивый. По гортанних кладе ся ы, як у Лемків, Чехів і в старословенськім: сокыра

ногы, хыба. Подекуди звучить ы майже як громке довге о н. пр. мыш (майже як мѡш).

Річ природна, що Замішанці, творячи мов би 6стров руский серед осель мазурских, підлягли впливови бесѣди мазурскої сильнѣйше, нїж Лемки. То-ж находимо в говорі Замішанців такі форми як нѣма, польск. піета, м. немá, лемківск. нѣт, нѣ є; дзець о уживають майже виключно місто дѣтина, тим часом у Лемків уживає ся також досить часто дѣтя, дѣтина; натоміст дѣтинный уживають тут в значеню: дѣтний; словік (соўовік) місто соловій; зьобро м. ребро, срогій і сетный в значіню: дуже великий, огромный; два йце і двадистя (dwadzieścia), штырдести (czterdzieści) і пр. З другої сторони не мож знов помнути сеї обставини, що декотрі місцеві вирази суть дуже хороші, чисто рускі і дійстно збогачують словню нашого язика н. пр. примітний вираз: цѣльнуги, в Ріпнику уживане: тороканя і др. В декотрих напрямках розвинулись уваги гідне богатство і розмаїтьость виразів, от хочби що до номенклятури нашого деркача (Crex pratensis), котрий в малій закутні замешканій Замішанцями має аж девять назв: тритко, хруц, хруцель, гыбок, гедз, гецок, гецко, гецак, скрпнак.

Старинні форми в говорі Замішанців взагалі попадають ся рідше, нїж у Лемків.

Численні скороченя одмічаючі говор Лемківский як: по-ле-гев! хо-ле-хо! со-ле-ся-со! смо ле-смо! і др. в тім говорі не стрічають ся.

Наголос кладе ся в говорі Замішанців, так як у Лемків, все на послѣднім складі; мимо тов сам виговор взагалі м'якший і більше зближений до говорів східної Галичини.

Лемки зовуть себе „Руснакы“; — Замішанці же іменують себе „Русіны“. Лемки зовуть тих руских братів своїх „замішаний на́рід“, „замішанці“, а не раз також „Мазуры“ тому, що они живучи між Мазурами прийняли ношу мазурску. Однакож Замішанці не вдоволені з тих назв. І так розказував мені один селянин в Ріпнику: „Я кўпиў быкы па ярмаку у гірняка — а тот гварит мі: „вы Мазуры!“ я-ж мѡвю му: „чѡвѣку, за-што? я та́кый Ру́син, як ты!“ — е, по́відат, вы юж Мазуры“. — Лемків зовуть Замішанці „гірняками“, рідше також „Лемками“.

Для віддання звуковости виразів говора того уживаю правописи фонетичної, і то о скілько мож упрощеної: нових знаків не

вводжу з виємом двох: ǔ і ǎ. Перший знак означає переливний звук (Zwitterlaut) колибаючий ся. межи л і в, або дуже коротким у пр. гваріǔ, ǔобух; другий, впрочім рідко тут ужитий мною, виражає а з'ужене, майже стісняюче ся в о н. пр. я повідаǔ. Після суголоски (шелестівки, співзвуча) зм'яченої перед і (= ѣ) пишу ь н. пр. дытинный, ныма, усын, лыпити.

Нинішня праця становить в певнім згляді доповнене обширнійшої студії поміщеної в Archiv für slavische Philologie В. Ягіча під заголовком: „Ueber die Mundart der galizischen Lemken. Ein Beitrag zur slavischen Dialektologie“ von I. Werchratskij, т. XIV. стор. 587—612. — т. XV. стор. 46- 73. — т. XVI. стор. 1 41.

Понеже говор Замішанців уважати випадає за одміну (підговор) говора лемківського, про тое хочачий ближше познакомитись з тим предметом зволить порівнати обі статті.

Матеріал тут поданий зібрав я в першій половині серпня р. 1891. Іменно об'їхав для студій діалектологічних слідуєчі села: 1. Близенька. 2. Гвоздянка. 3. Коростенька. 4. Чорноріки. 5. Ванівка. 6. Бонарівка. 7. Ріпник. 8. Опарівка.

При поодиноких виразах або формах звичайно наведені в скорочено місцевості, де згадані слова уживають ся. І так означає:

Б. = Близенька (в книжках: Близянка). — Бон. = Бонарівка. — В. = Ванівка. — Гв. = Гвоздянка. — К. = Коростенька (в книжках також Красна). — О. = Опарівка. — Р. = Ріпник. — Ч. = Чорноріки.

Вирази говора Замішанецького тут зіставлені з одвітними виразами загально у нас уживаними або з виразами других говорів нашого языка, декуда також — іменно, де се мені видавалось пожиточним — з словами старословенськими і з виразами живучих бесід славянських. При порівнаню приложників руских і старословенських послідні наведені все в формі іменній.

Ві Львові 15. падолиста 1893.

Іван Верхратский.

ДО ЗВУЧНІЇ.

Наука о голосівках (самозвуках).

і (з о, е або ѣ).

Голосівка і так дуже в рускім язичі розпросторонена єсть і в тім говорі дуже часта. Тут і там однакож виступають місто неї виїмково в декотрих случаях інші голосівки. Подекуди первістне о або е стісняє ся в і, коли в загальнорускім (загально в малорускім) тоє стісненє не відбуває ся.

у місто і. ѱокот genit. ѱуктя (по при ѱіктя) = локоть, ліктя старосл. лакѣтъ genit. лакти cubitus. пят ѱуктей = пять локѣт. пуѱ ѱуктя = пів ліктя. пугора = півтора старосл. полѣ вътора то єсть єдинѣ и полѣ вътора. в способі повелющім: пуди місто пуйди, з поиди = пійді. пуди гев Бон. = пійди сюда.

*

ѱуд genit. ѱоди польск. łódź, genit. łodzi лемк. ѱід genit. ѱіди (місто сподіваного ѱоди) = лодь, лоди; лодя старосл. ладни.

*

огурок plur. огуркы = в східній Галичині найчастійше обірок plur. обірки, в укр. гурок plur. гурки нім. Gurke, чєск. okurka, польск. ogórek.

ы місто і (з о). ѱастывка К. = ластівка. — сыйка К. В. = сойка, сійка. — кын В. = кінь. — кыт = кіт. — кытка = кітка. — ѱын = він. — крыль В. = кріль, крїлк, Lepus cuniculus — тхыр В. = тхір. — кые = кіс. . . лисывка В. = лисівка, Cantharellus cibarius, Pfefferling.

ю місто і (з е). перепю́рка К. О. = перепілка *Coturnix dactylisonans*. — вевюрка або вавюрка = вивірка, *Sciurus vulgaris*. — го́убюнка м. голубінка plur. го́убюнки *Agaricus flavovirens*. — мюд genit. меду = мід. — люд genit. леду = лід. — пюро м. (пиро) перо польск. ріо́ро. — пюря collect. gen. neutr. м. піре, старосл. **пєриє**, рєпає. — підвечурок Ч. = підвєірок. тютка В. Б. = тітка.

В причаснику минувшого часу дій. II. для мужеского рода глаголів з I. кл. (пні безнаросткові) як: вюў, привюў, мюў. — за́мюў хаўпу. — плюў кіш. — нюс. принюс. — вюз. жєбы на́вюз. — за́руб. — пюк. рюк. врюк. влюк. тюк. люг.

о стісняє ся в і. біти В. О. Бон. = чоботи, боти (рідко на Укр. уживане). nom. sing. біт calceus. — пічта м. почта, пошта. ід на пічту. — жоўібок В. genit. жоўібка = жолобок, Riefe. — ўідка В. (ўудка) = лодка. — ожіг О. м. ожог *Schürstock*, *Ofenkrücke*. — качір В. О. Бон. genit. качоря в східній Галичині качор або качур, genit. качора, качура. — дохтір genit. дохтора = доктор, доктора. — звыхівок Бон. м. виховок *Aufziehen*, *Zucht*. быкы купіў на звыхівок. — церківный м. церковный.

е місто і. трєпати. трєпнути = тріпати. тріпнути psl. **тєпати** palpac. трєпнуў коня = ударив. метлиця К. *Apera spica venti*, *Windfahne*; *Besen*, cf. psl. метла, віга.

ы місто і (= ъ) стрєлити psl. **стрєлити**. перун стрєлиў О. — варыха К. варіха О. = варєха *grosser Kochlöffel*.

о не стісняє ся. дрозд Б. = дрізд, *Turdus*, *Drossel*. — войско = військо. — рожок *deminut.* від ріг = ріжок. — оборог Р. = оборіг. — гамор Р. = гамір. — мозоль О. = мозіль *Schwiele*, psl. **мозоль** vibex. — роля О. = ріля, psl. **ралня** v. **ролля** *argvum*. — война = війна. — скора = скіра. — скаворожный у Лемків шкаворіжный *foetidus*, *hässlich*, *scheusslich*, *widerwärtig*.

я місто і (= ѣ). зряница О. = зріница psl. **зѣница** (місто зрѣница). — сєра В. Р. *Biestmilch* м. сєіра (ужив. декуда в Перемищині), (а місто і) шадый м сєідий.

и.

В говорі Замішанців єсть погрійне и: мєгке і (одвічаюче старосл. и) н. пр. пінязі старосл. **пѣнази**, штырі старосл. **четыри** мї, ті, сі енклітичні форми, старосл. **ми**, **ти**, **си**; — середуще и н. пр. в словах нич, ник, ни, ани старосл. **ничь**, **ничьто**, **никьто**,

ни. бити старосл. **бити** — і низкий, грубий, гортанний звук **ы**, котрий звучить майже як довге **о** пр. мыш, мыло. По гортанних стоїть **ы**, як в старосл. кый, пом. plur. кыйі, лос. кыях. -- сокыра. — гыбнути. пр. пінязі мі згыбли = гроші ми пропали. — рокыта Salix carnea, Sahlweide, чеськ. rokyta. — кытыця panicula. -- кычара = кичера, часта назва стіжковатого узгір'я або острокінчатої гори. — хыба. — Ляхы. — Не завсїгди в виговорі одмічена різко ріжниця mezi мягким і а и (мі і ми); а також mezi середущим и, а грубим ы (як пр. в словах быти esse старосл. **быти**, а бити percutere старосл. **бити**). Іноді звучить середуще и (одвічаюче старосл. и) майже як грубе: подивити ся і подывити ся, старосл. **подикити са.**

ы місто **и**. квытнути = цвисти, тото зыля квытне жоўто.

назвучне **и** дістає передставне **г**. гиначе В. м. иначе = інакше.

приставному **и** предкладає ся **л**. лівер = ивер, лемк. ливар, польск. wiór plur. ливери В. сф. гуцульск. вернина. східногал. ко-вер-н-як. ко-вер-н-яга.

у місто **и**. шубениця Р. = шибениця польск. szubienica.

ю місто **и**. келюшок К. місто келишок.

і (и) місто загально руск. **ь** в визвуці. десі К. м. десь. — якісі К. = якось.

е.

Чисте **е** удержує ся в назвуці. елен В. genit. еленя plur. елены Cervus elaphus в Ч. однакож говорять: елен. — ено В. tantum = інó, инó. ено два бькы кўпий = лишé (лип, лишень, инó, тільки) два бикі купів.

і місто **є** в назвуці, **и** місто визвучного **е**. іщи місто єще, ще.

я місто назвучного **є**. ядваб м. едваб, лемк. гадваб Seide. чеськ. hedváb, hedbáv старосл. гедскабль стгорнон. gotawebbi. — ядвабный лемк. гадвабный.

е стїсняє ся в **і**. паздырник В. м. паздерник, польск. październik. — приятіль В. м. приятель в значеню consanguineus, свояк. — віпр. В. genit. вепря м. вепер, польск. wieprz.

по шиплячих **е**. вчєра в многих околицях східної Гал. і на Укр. вчєра. — вчєрашній старосл. **вчєрашнь** hesternus. — жена В. в Стрийск. жона. — чеўо О. = чоло. — шєстий (коло Опаки, в Дрогобиччині і в мн. ок. Укр. шостий). — пўащєм, дожджєм. — нашєго, нашєму В. вашєго, вашєму В. твєогє, твєогєму (psl. **нашєго**,

НАШЕМЪ, ВАШЕГО, ВАШЕМЪ; ТВОЄГО, ТВОЄМЪ польск. naszego, naszemu; waszego, waszemu; twojego, twojemu).

однакож: **пчо́ѡа** (пшо́ѡа). **жолуд.** його, йому. до нього але також до него.

а місто **е.** **смерак** В. plur. **смеракы** м. **смерек** Picea excelsa, Fichte. — **саршін** genit. **саршоня** plur. **саршоньы** = східногалицк. **шершень.** **ширшун** Vespa crabro, Hornisse psl. **срѣшнь** et **шрѣшньк.**

я місто **е.** **смеряк** Бон. genit. **смеряка** м. **смерек**, Fichte. — **пляснути** м. **плеснути.** **пляскати** м. **плескати.** **пляскатый** м. **плескатый,** **плоский.**

я одвічає **на** **росткови** **є** старосл. **ніє.** **кочаня** collect. **кочани.** — **ѡсотя** В. Disteln. — **конаря.** — **прибраня** Бон. Kleidung, Putz. **гардой** **прибраня** schöne Kleidung. — **облеченя** cf. psl. **облача,** **облача** vestis. **облеченя** **новой** В. vestitus novus. — **здоровя.** — **сьніданя.** — **бодача** Disteln. — **середоністя** Р. **середина** **великого** **посту.** — **квітя** і **квтыя** = **цвѣти.** — **пупяжа** Knospen.

ю місто **е.** **медвюдка** gen. fem., plur **медвюдкы.** **мѣдвюдок** В. Бон. gen. masc. **східногалицк.** **медведик.** у **Бойків** **Синевідських:** **ведмедчук,** Gryllotalpa vulgaris, Maulwurfsgrille.

О.

Чисте **о** удержує ся в назвуці. **Ордан** = **Йордан.**

Назвучне **о** одержує найчастійше **придих** **ѡ** (в).

ѡвес genit. **ѡвса.** — **ѡгін** В. **ѡгон** К. genit. **ѡгона** польск. **ogon.** — **ѡвад** Ч. Ван insectum pungens. — **ѡсот** Distel. — **ѡсика** Populus tremula. — **ѡсін.** — **ѡсередок** medulla, Mark. — **ѡряб** Sorbus aucuparia, Vogelbeerbaum. — **ѡркыш** Triticum spelta, Spelz. — **ѡшаделина** В. zufrierende Eiszapfen an Bäumen. — **ѡстрый** пр. **ѡстры** **пазory** scharfe Krallen. — **ѡзеро** В. — **ѡдмяч** В. Thauwetter. — **ѡчи.** — **ѡса.** — **ѡгер.** — **ѡольй.** — **ѡрѡы** = **орли,** **вірли.** — **ѡбух** у **сокыры.** — **ѡдыня** В. vestitus. — **ѡна.** **ѡно.** **ѡни.** — **ѡлена** Бон. Helene. — Предлог від, старосл. **отъ** звучить тут **ѡд** (од). **ѡдсыѡати.** **ѡдыбрати.** **ѡдойти.** **ѡддати.** **ѡдрізати.** **ѡдкаль.**

Назвучне **о** одержує **придих** **ѡ** і стісняє ся в **і.** **ѡвця** К старосл. **овьца** (у **Лемків:** **уця,** **увця,** **вувця).** — **ѡістры** старосл. **остриє** acies ferri.

і місто **о.** **сірока** Ч. м. **сорока** Pica caudata, Elster старосл. **свр.ка.** **сірокы** **летят** **пильно** = **сороки** **летят** **скоро.**

е місто **о**. лоб м. лоб старосл. лѣбъ, genit. лѣба В. Р., польск. łeb, genit. łba. — опека м. опока Kreidemergel, Mergel.

в сувне **е** місто загальноруск. **о**. ўоґен Бон. м. огонь старосл. огнь.

а місто **о** по при загальноруск. **о**. каждый і кождый.

а місто **о** з передставкою **й**. ямела м. омела Mistel. — ямелюх м. омелюх Turdus viscivorus, Mis'eldrossel.

а місто **о**. жоўтагрудка Б. Оп. м. жоўтогрудка, Emberiza citrinella, Goldammer. — шкарупа К. Р. м. скорупа (cf. скоро).

у місто загальноруск. **о**. жувати В. м. жовати. ўін жу-ват рsl. жьвати mandere. — коруна м. корона рsl. короуна et кроуна. — кунич Б. м. конич Trifolium, Klee. — скубель Б. м. скобель Anwurf, Hacken an der Thüre. deminut. скублик м. скоблик. — ружа м. рожа, Rosa, польск. róza. тернова ружа В. — кумар, кумарка Ч. В. м. комар рsl. комаръ et комарь. -- жуна побіч жена, бойківск. жона рsl. жена.

а.

назвучне **а** удержує ся. ангел Ч. Бон. -- ах! — Антін Ч. (в В. Антын). — Афан Бон Athanasius.

назвучне **а** дістає передставне **й**, **г** або **б**. ястряб К. Бон., Astur, Nabicht, у Лемків: астряб. — ядваб В. Seide. — Яндрей Гв. (в Б. Ёндрей польск. Jędrzej). — яптика м. аптика, Apotheke. — Ганна В. Гануська В. О. Ганка Бон. — гарешт Arrest. — багнітки Бон. Kätzchen der Weiden namentl. der Sahlweide.

прейотоване **а** і також **а** перед змягченими суголосками не зміняє ся. як. — якый. — язык. — земля. — пшениця. — шапка. — час. — жаль. — мяти. — мягкий. — брясти. — брячка Schnalle.

а зближує ся в виговорі до **о**. Подекуди **а** перед **ў** вимовляє ся тїснійше, протяжнійше, через що зближує ся до голо-сівки **о** (подібно як **а** rochylone у Мазурів); той виговор іменно перед **ў** (= лъ) в part. praef. н. пр. хпѣў горізначкы Ч. = упав на плечи. я єспівѣў Ч. повідѣў. я маў пінязі. я гнѣў быкы. — Подібно також купѣўка Бон. Lampyris noctiluca, Leuchtkäfer, Johanniskwürmchen.

Правильне **я** місто **а**. вечеря рsl. вѣчеря в многих говорах руских вечера, вечерати укр. вечеря, вечеряти, польск. wieczerza.

я місто **а.** саямах *O. gen. masc.* місто саламаха *gen. fem.* = молоко заправлене мукою, *Milch mit Mehl eingemacht.* — бабляти *O. m.* бабрати *pantschen, verunreinigen.*

о, коли в інших галицкоруск. говорах виступає **а.** зозуля *K. V.* в східній Галичині найчастіше: зазуля; в Бон. зазуля на Укр. зозуля, зузуля. — кочан *K.* = качан.

он одвічає старосл. **ж** і дістає передставку **л.** лондок *gen. masc.* або лондка *gen. fem. psl.* **ж**дл. **ж**дица *hamus.*

ам одвічає загальноруск. **у.** крамко *K.* крук. — крамчати = кручати, у Лемків: крумчати.

ан або **ен** одвічає старосл. **ж.** ванж *V. m.* уж, вуж *psl.* **жжь.** забиў ванжа *anguem pescavit.* — венж *O.* польск. *waż, genit. węża.*

ун одвічає польск. **а,** загальноруск. **у.** петрунка *Bon. gen. fem. Salmo fario, Forelle,* петруг, польск. *pstrag.* зимаў дві петрунки.

і одвічає старосл. **л.** запрігати *B.* (в виговорі змягчено: запрыгати) однакож запрячи *psl.* **з**прлшти. — багнітки *Bon. Weidenkätzchen;* однакож в *O.* багнята, багнятка.

е (є) одвічає старосл. **л.** счестя *fortuna,* в старослов. було би: *сччастіє. -- девет *psl.* **д**євѣть, польск. *dziewięć.* — десет *psl.* **д**єсѣть. — еденайце *psl.* **ї**единѣ на **д**єсѣтє.

старословенському **л** одвічає **я,** як в лемк. ястряб *K.* в інших руск. говорах найчастіше яструб або ястріб, у Лемків: астряб *psl.* *ястравь, *genit. ястрави. ястравь genit. ястрава.*

у.

назвучне **у** дістає придиж **ў** (**в**) — часом **г** або **й.** ўусениця (вусениця) у Лемк. найчастіше усениця. коло Львова вусельниця, вуселниця, вусельник, у Бойків коло Синевідска усінницє. — ўйти = уйти. — ўзда. — ўздяниця. — заўздити коня. — ўхо — гусениця *B.* *psl.* **ж**сѣница. — юж = вже, уже у Лемків часто: уж. — южина *Vesperbrot cf. psl.* **о**ўжина *соена.*

назвучне **ў** преістоує ся і одержує представне **л.** *Люлька K. Julie,* лемк. *Улька.*

і місто **у** (**з о**). скірати = скурати (коло Дрогобича скургати, польск. *wskórać ausrichten, den Zweck erreichen, den Vortheil geniessen*).

і місто **у**, старосл. ж. кіжіўка К. = кужівка psl. кждѣль, польск. kaźziel.

ы місто загальноруск. **у**. быти. быў, быўа, быўо = бути. був, була, було. psl. бѣги. бѣлѣ, бѣла, бѣло. — гўбокий м. глубокий psl. глѣбокѣ.

ю місто загальноруск. **ю**. тѣтин genit. тѣто́ню Оп. = тѣто́н, genit. тѣто́ну, польск. tytoń, genit. tytoniu, Taback, Rauchtaback. дуже має тытоною er hat viel Rauchtaback.

е місто загальноруск. **у**. крѣхий Р. Бон. bröckelig; spröde, крухий, крушній, крихкий psl. крѣхѣкѣ fragilis.

о місто загальноруск. **у**. пазор В. Kralle, пазур. — коропатва м. і побіч куропатва. — ўохналь Р. Hufnagel, укр. ухналь.

я місто **у**. рвіча вода В. м. рвуча вода, reissendes Wasser — однакож: ўони рвут.

я місто **ю**. всяды В. = всюди, всюда.

коротке **ў** місто **ю**. **я** знаў К. = **я** знаю, ich weiss. **я** не знаў ich weiss nicht. **я** ся боў = **я** ся бою (perf. **я** ся бояў, **я** ся бояў, **я** ся бояўа, **я** ся бояўо). — **я** краў хлѣб = **я** краю хлѣб ich schneide Brot. — **я** кроў = **я** крою ich werde abschneiden.

ѣ.

ы місто **о** (і) з старосл. ѣ. ўодыбрати м. одобрати, одібрати (отѣбрати). -- ўодыити м. одійти (отѣйти) -- **ы** з старосл. ѣ обѣяти psl. обѣяти, обѣяти. обѣяў рукамі Бон.

о місто старосл. ѣ. го psl. вѣ н. пр. підпаўок підпаўкуе го збіжу die Wachtel schlägt im Getreide(feld). -- зо psl. изѣ. зо бза робят пищавкы Р. aus Holunder verfertigt man Pfeifen.

ь місто старосл. ѣ в словах зложеных з предлогом **съ**, черезъ що **с** (з) в **съ** (зѣ). сьніданя = гуцульск. снідане psl. сѣнѣданіє. — зѣти = зѣйти psl. сѣити. — зѣмати = зѣмати. — сѣпівати = гуцульск. співати, psl. сѣпѣвати (змягчаючий вплив голосівки і).

ѣ.

старосл. **к** не переходить в **е**, но зникає. пѣя м. пѣя. psl. пѣса plur. пѣята = пѣята. — пѣій, пѣя, пѣе = пѣсій, пѣся, пѣє psl. пѣсий, пѣсия, пѣсіє. — пѣімлычак В. Raure des Wolfsmilchschwärmers Deilephila euphorbiae. — пѣик В. = пѣсик, kleiner Hund.

ь випадав. кісба В. das Mähen = кісьба. — грізба Drohung, грізьба.

відпад визвучного **ь** кін (єден кін. єдного коня ховат К.) — дурен genit. дурня, vocat. дурню! — заяц genit. заяця. — ячмін genit. ячменю. — ўокот genit. ўуктя (ўіктя) — стичен. — марец. — квітен. — червец. — лицец. — серпен. — вресен. — іруден. — Гриц Gregor. — гусе = гусь. єдна гусе К. — кіст. — нат Stengel sammt Blättern der Kartoffelpflanze, genit. нати pol. пас. — серст psl. **срѣстькѣ**. — мід genit. міді = мідь (навпак мюд genit. меду = мід, меду Honig) — тын велика Ч. — пісн. — доўон = flache Hand, долонь. — пят яец.

старосл. **рѣ** одвічає **ыр** як в лемківск. хырбет В. на хырбетѣ auf dem Rücken psl. **хрѣвьтъкѣ**. — дырва Holz psl. **дрѣва** коло Львова дрива, укр. дрѣва. — гырмит = гремит, tonat. cf. psl. **грѣмѣтн**. — пырц = приц. — гыртан. = гортань. — пырекат дощ der Regen spritzt. — однакож: горѣо В. Hals, Schlund. — гримати mit starkem Getöse anschlagen. гримат в двери. — пригорщи beide Hände voll. — покрышений люд. Р. zerbröckeltes Eis. — (у Лемків: пригырщи. покрышений.)

старосл. **лѣ** одвічає **ўы** в: бўыха = блоха psl. **блѣхѣ**. — ўыжка = ложка, лижка psl. **лѣжка**.

*

Передставка (і всує голосівок.) оболона — болона, Membrane. — обыви = брови, psl. **обрѣви**. **брѣви**. — оген psl. **огнь**.

і не приставляє ся (правильно) я шоў psl. **шьль ъсмь**; в інших говорах галицкоруских часто ішоў (по фальшивій аналогії від іти, іду). — нашоў = найшов. — жебы зерно нашоў К. пришоў Б.

и випадує. прыти Ч. м. прийти psl. **принти**. Каж му прыти sage, er solle kommen.

е в середозвучі зникає. почкати м. почекати, пóчкай = почекай.

визвучне **е** відпадує. худой мясо Р. (з худойе, худой) = худое мясо. — лысой теля = лысое теля ein braunrothes oder schwarzes Kalb mit weisser Stirne. — такой самой злія Бон. доўгой, чорной зерно Бон. — теля сорокатою Р. — моўоко зсылой О. — червеною ябко О. — легкой насыня О. — мягкой мясо О. — скортной паця О. ein Ferkel, welches im Essen wählerisch ist. — кулявой теля О.

назвучне **о** відпадує. з ногом зробіў Бон. = з оного-м зробив. — нуды, нудый psl. **онждос** польск. onędy.

визвучне а відпадає. знов wieder м. з-нова.

у в визвучі відпадає. чом м. чому, quare, warum (так також у Лемків і в многих других говорах южноруских).

заник і стягане складів. комутий В. м. коломутный trüb, getrübt, вода коломутна. — закомутити = заколомутити, закаламутити trüben. — дос. В. Р. із дост м. доста, досита, досить. — тра м. і побіч треба Бон. — смог, смотте м. смотри, смотрите. — яшниця О. із яешниця, яєшниця. — сверболуз О. Rosa canina (іменно овочі), здає ся, повстало через заник складу — а то в Ванівці говорять: свербоголуз — впрочім порівняй: свербиус, свербиуз.

У подоблене голосівок. мармановый камін Бон. Marmorstein, марморовий камінь. — картан Бон. Kattun. кошуля картанова.

Наголос. Замішанці наголошують так, як Лемки все перед-остатній склад в словах, на пр. вода, ячмін, моўбоко кїпит, камянец, выпровадіти, такі красны слівки, вынесе, подякуйте і пр. В. Ч. чув я легкѡй (з легкѡе) = pulmo, Lunge.

Наука о суголосках (співзвучах, шелестівках).

Плині л, р.

В говорі Замішанців примітне трояке л, подібно як у Лемків: м'яке н. пр. ляпа, люб, льто, льгати — середуще пр. лен, лховати, поле (але genit. поля), і тверде, котре по найбільшій часті як ў звучить: ѱани schnell. жоўтогрудка. Goldammer, ѱастывка К. Schwalbe. п'явы Flossen (beim Fische). чеўо, с'ушу, кропиўо, ѱужко = ліжко Bett, ѱоже idem, ѱожиско placenta, Mutterkuchen, ѱій genit. ѱою, — виўки plur. Gabel. — яўы plur. tant. Hirsegrütze, польск. jagły. — я с'пїваўа Ч. — об'якы В. — ѱыста В. Wade. ѱаснця Wiesel. — пищаўка Pfeife.

Зм'ягчене л (ль) перед о місто л. понедыльок. — Павльо. В. м. Павло.

н місто л. прясниця Р. м. пряслиця psl. прясница, польск. przęslica, fusus. Spinnrocken.

у сущників утворених наростком -арь звучить р в номінатив-і твердо. рыбар. — вівчар. — горчар. — щипяр; в casus obliqui однакж виступає зм'ягчене я: рыбаря, вівчаря, горчаря, щипяря, рыбарьови etc. (найкрасше виговорюють арь Бойки почасти і Гуцули: рыбарь, скотарь etc.)

Тверде р також в словах: мерва, тепер, пыр genit. пыру Quercengras, Triticum repens. — бурак Mangold. — драпати kratzen.

Змягчене **р**: чиряк (чыряк) Geschwür (в многих околицях східної Галичини чирак). — горячий. — ряса. — брячка. — гварю. — бодняря etc.

л місто **р**. бабляти м. бабрати pantschen, verunreinigen.

мінá звука **р**. (через знеподоблене (dissimilatio) перемінюєсь **р**—**р** у **р**—**л** (ў).) шрібўо = срібло psł. срѣбро. — скорозливий О. м. скорозрілий frühreif. —

(**р**—**р** у **р**—**н**)

мармановый м. марморовый, мармуровый.

Сичачі с з, ц.

сь місто старосл. **с**. святий psł. свѣтъ. свято.

ц. місто **с**. цомпель psł. соплѣ. — цыцкати saugen (м. сыскати).

ш. місто **с**. шкарупа P. Schale, Eischale м. скорупа, — шклянка м. склянка. — лишівка Бон. м. лисівка, Cantharellus cibarius, Eierpilz, Pfefferling. — шрібўо В. Бон. м. срібло, шрібный м. срібный. шрібный піняз ein silbernes Geldstück. — шпин, шпін м. спин Stiel (beim Blatt, bei einer Blüte, bei einer Frucht). — коштур Ч. Бон. м. костур „палиця желізом окована“. — штукати м. стукати cf. psł. штѣчатн.

с удержує ся (не переходить в **з**). сважати ся. сважати psł. свѣждати. — однакож звадка Бон. Zwist.

дз. (= давн. **з**) місто загальноноруск. **з** дзьвір Ч. genit. дзьвіря м. звірь, звір. — дзьвізда Ч. В. м. звізда. дзвін м. звін. — однакож: зелений, зерно.

к місто **ц**. квітнути м. цвинути, цвисти. — квітен м. цвітень.

ец м. **ець**. ўотец. — ідовец Witwer. — намелец Mutterkorn. жеребец etc.

яц м. **яць**. заяц genit. заяця м. заяць psł. зайць. — місяц genit. місяця psł. мѣсяць.

старослов. наросткови **ица** одвічає **иця** (як в загальноноруск.) пшениця psł. пшѣница.

Піднебенні й, ч, ж, ш.

Перед **я** (= **и**є і **и**а) попереджаюча суголоска не двоїт ся: голузя. каміня. — судя psł. сѣднѣ.

ль місто **й** в середозвуці. нашельник В. Deichselkette, Halschnur oder Halsriemen der Pferde. м. нашейник, нашійник.

ль місто **й** в визвуці. горностаљ Бон. м. горностаљ Foetorius ermineus, Hermelin.

по піднебесних **ч, ж, ш** чутний звичайно грубий звук **ы**. наши. кашы. шыти. — жыд жыто. — чыстый.

ж, ч, ш не виговорюють ся мягко. ножа. пушяжа. ходжу. чути. чужый. час. шапка. шуміти — однакож змягчене чути виразно в слові джяворонок Р. Lerche.

ц місто **ч**. цы К. м. чи. — боцан К. (з бок-ян = бочан) чesk. bočan, польск. bocian. — уцтивость. -- пец. м. піч, чesk. рес. широкий пец = широка піч.

ш місто **ч**. накаршниця Р. з накаршниця = у ярма друк в горі, што на карк вола приходит. -- штырі м. чотвори. — што psl. чьто загальноруск. що.

щ місто **ч**. любчик О. м. любчик, Levisticum officinale, Liebstockel, люби-мене. — щола Бон. м. пчола польск. pszczola, psl. БЪЧЕЛА.

дж місто загальноруск. **ж**. рджа м. ржа psl. рѣжда. — рыджык Reizker, рижок plur. рыджыкы = рижки. — медже = межи psl. междоу, — меджа Р м. межа psl. межда. — пряджа м. пражка psl. пражда. — чужый м. чужий psl. чоуждь.

з, дз або **дж** місто **ж**. зяйворонок К. дзяворонок, plur. дзяворонки К. джяворонок Р. = жаворонок, alauda.

ч місто **ж**. брячка м. пражка, спряжка, Schnalle.

с місто **ш**. ныспыргач В. побіч мышпыргач Vespertilio murinus, Fledermaus. — сорокіе К. Lanius, Würger м. сорокіш. два сорокоси або сорокоши польск. srokosz.

ч місто **ш**. чкода Бон. м. шкода Schaden. — чкідливый Р. м. шкодливый, schädlich. — чкола Schule.

ць (або **ч**) місто **ш**. троцьки К. В. м. трошки, гуцульск. трішки. рыба троцькы скляча ein wenig glitzernder Fisch. — трочкы меншы птахы.

щ місто **ш** пыщкы Р. м. пишки Blutfedern (cf. пух).

з правильне удержує ся. рзати О. в многих говорах галицкоруск. ржати — у Лемків рджати psl. рѣзати. рзе кобыѡа.

Зубні т, д, н.

к міняє ся з **т**. качальниця Mangebrett (качати = тачати. — котити. — точити).

й із **дь**. дванайце з: дванадцять psl. два на десатѣ. — дваїце з: двадцять. — трийце з: тридцять.

ц місто **т**. хоц. м. хоть (хоч). хоц мя не милуєш = хоть мене не любиш.

ц місто **дь**. Фецко В м. Федько, Theodor.

г місто д. нозіри Бон. Р. О. м. ніздра (рідше ніздри) Nasenlöcher, Nüster, psl. ноздри et ноздри.

нь місто загално руск. н. сараньча К. м. саранча польск. szarańcza, Heuschrecke. — скринька Б. м. скринка plur. скринькы. — шынок м. шинок, Schenke. до шынку = до шинку.

р місто н. румер Ч Nummer. штобым гміў румера познати könnte ich die Nummern unterscheiden.

знеподоблене (dissimilatio) нн. (місто нн — лн) окропельный Р. з окропennyй furchtbar, schrecklich.

Гортанні к, г, ґ, х.

Після гортанних стоїть **ы**, як в старосл. кыян. кыпѣти. кучкы. рецкы. гірнякы. сокыра. гыбкы plur. від гыбок Wiesenknarrer, Carex pratensis; ногы; хытрый. татарчухы. -- воры = лемк. воргы.

г місто к (глухе к стає звучним ґ.) гелзкий О. schlüpfrig м. ковзкий, ховзкий. — гніпель м. кнibelь — однакож кнот місто уживаного в інших говорах гніт Docht, Knoten.

г місто лемківського г. воры Б у Лемків: воргы, Lippen, губи.

г. Як загалом в южнорускім, так і в говорі Замішанців звук г слабше заступлений. — находить ся він понайбільше в словах з других языків (німецького або польського взятих) пр. ґрунт. Grund, гвайт Gewalt. ґямб глѣб, ґогін оґон — іногді також виступає місто г в руских словах пр. ґруден = груден.

хв місто х. хворый О. м. загално ужив. хорий.

Губні п, б, в, м.

Межи суголоскою губною і преїотованою голосіркою не всуває ся **л**. робю. робят. люблю. любят. копю. копят (inf. копити пр. копити сыно = складати в копи.) сыпю. сыпят. любеный. зробеный. — пуйяг Knospe = пуплях.

натомість **л** всуває ся: плянтро К. м. пятро (cf. польське piętro) = піддаше в стодолі, der obere Raum (Dachraum) in der Scheune.

к місто п. клібанья Pfarre, Wohnung des Pfarrers, польск. plebania.

б місто п. брез м. през польск. przez. брез того вітер не передувє. -- брячка з прячка м. пряжка Schnalle.

м місто **б.** кацамайка Бон. м. кацабайка „женської, короткої убрания“.

в змягчає ся. четвертый Б. (майже як: четвертый) psl. **четврѣтѣй** (четврѣтѣй, четврѣтѣй).

б місто **в.** журабель м. журавель, Grus cinerea, Kranich.

г місто **в.** ідовець Бон. О. м. вдовець, viduus, Witwer, psl. **вѣдовѣць** ідова м. вдова, vidua, Witwe, psl. **вѣдова**, мазурек. gdowa. — ўоідовіти м. овдовіти psl. **овѣдовѣти**.

г місто **в.** глокы м. влокы. „глокы у пуга“ Schleppholz beim Pflug, волоки, чек. vlačenice, коло Львова: підволока. — — ігога м. иволга psl. **кѣкга**, Oriolus galbula, Pirol, Goldamsel.

в (старосл. **кѣ** або **оу**) найчастійше перед звучними **г, д, б, в, з** — також перед **н, м, л, р** і перед голосівками переміняє ся в **г**, перед **к, т, п, х** (**ф**) яко і перед **с, ц і ч в х.** г ночи В. in der Nacht. — х поли im Feld. — г леб достаў Ч. = дістав в лоб. — г возбі О. — хпѣў г воду О. — г ястрябі. — гмерти = вмерти. умерти. — гміти Вон. О. = вміти, уміти. — хпасті = впасти, упасти. — хпечи = впечи, упечи. хпекўа хлыба Бон.

м місто **в.** скомычати О. м. сковычати. скомычыт пес der Hund winselt. cf. скомлѣти psl. **скомѣти**.

н місто **м.** нышпыргач К В. Р. ныспыргач В. м. мышпыргач, Fledermaus, Vespertilio murinus.

знеподоблене: **м—м** в **г—м.** на до гном побіч тут частійшого на до мноў. — за гном побіч за мноў.

знеподоблене (dissimilatio): **вв** (старосл. **кѣ** = вво, вві) в **гв.** гво дни = вво дни, во дни am Tage. — гвойти = ввійти.

хв місто **ф.** хвартух Бон. м. фартух. — трахвит ся Бон. м. трафить ся es ereignet sich, es trifft zu.

х місто **ф.** ўохналь Бон. Hufnagel, гуфналь. — трухля В. Trüffel, труфля.

уподоблене (assimilatio). єнно яйце В. = едно яйце. — Їгоўга В. м. иволга, Pirol, Oriolus galbula. — Бѣнарівка м. Боннарівка з: Боднарівка.

Додаванє суголосок.

г приставляє ся гверечи (гверечи) м. веречи psl. **кѣкшти** праес. я гвержу, perf. я гвюрг (н. пр. на землю). ўона гвергла Ч.

(гверг҃а). гверж на землю. (подібно у Лемків: гмертвец, гластівка, гворобель = мертвец, ластівка, воробель).

з приставляє ся. звыхівок Бон. м. виховок. „быддя купиў на звыхівок“. — зоріўка м. згорівка, горілка гл. низше, (з можна-б уважати тут і яко praepositio).

приставне **ш.** шулак Бон. м. кулак *zusammengeballte Faust; Faustschlag*.

вставне **р.** христорыя Бон. м. хистория = істория. — пурхель Бон. *Engerling, Larve des Maikäfers*. з пухель, пу-р-хель „за то ся называт, бо пукастый; бывають пурхлы г земляках“ Бон. — картан *Kattun* чеськ. *kartoun, toile de coton*.

вставне **с.** лапснути *P. mit der Hand greifen, hastig greifen*, лапснуті пнязи і пішоў. — гримснути дверями = *die Thüre mit starkem Geräusch und Getöse zuschlagen*. — шелепснути *mit Geräusch hineinfallen*.

вставне **й.** выйма або выймено Бон. выйма *P. выйма* або выймено *O. Euter*.

вставка **д.** між з-р. з-д-рянка. з-д-рячка Бон. — з-д-ріниця *P.* (однакож в *O.* зрянця). — єднораў *B. Ч.* = єнерал, *General*. (аналогія: єдно — єнно — єно).

всувка **н.** щынтель м. щитель, щигол *Stieglitz Fringilla carduelis*. — содова вода = содова вода — ментрика місто і побіч метрика, *Taufschein*.

всунене **б.** камбрат Бон. м. камрат, *Kamerad, Kamerad*. — клямбра *P. м.* клямра, *Klammer, Klampe*. *deminut.* клямберка *P. kleine Klammer*.

почіплене **й.** тудый Бон. = туди, туда. — нудый і нуды *dorthin, psl. онѣдѣш* польск. *onędy*. — куды-ва-й, туды-ва-й. — В формах способу повелюющего: цыльный, пудий etc

Заник суголосок.

Ў (= л) випадає в середозвучі. Ўу стягає ся в у ўо, оў в о. говачы Б. м. гўовачы, головачі *Samenhanf, Mäsch*. в *O.* гоўовачы. — повуха Б. м. пўовуха, половуха, *Namen einer gelblich weissen Kuh*. — пуг. Ч. з пўуг, плуг *Pflug genit.* пуга. — пужит м. плужит *es thut wohl, es kommt zu Gute*. стоп з стоўп, *psl. стлѣпѣ* — кобаса = ковбаса *psl. клѣбаса*. — Човек місто і побіч чўовек *psl. члѣкѣкѣ*.

Заник ў (= л' в визвучі при слѣдуючых зсувках. пу із пуў. пучвѣрта *B. Ч.* з пуўчвѣрта = шівчвѣрта, шівчетверта. пупяга =

півпята. — путора В. з пуў втора польск. półtora. — пусяжок В. = півсяжок Ч. halbe Klafter. — пукіпок з пуўкіпок = півкіпок, полукіпок. — пінічок = Mitternacht. сўовік (соўовік) по пінічку сьпіват Р. зр. польск ро północy.

р випадує. гончар О. чеськ. hončář. — шрібный з. срібрный psl. сребрны́ et сребнъ. — ярмак Jahrmarkt. — кетити з кретити psl. кръстити староруск. крътити. — до кету принос дзецко = до хресту (з кръсту, кресту).

т випадує в середозвуці, (між с—н) капусниця Oxalis acetosella, Sauerklee м. капустниця — хлюснути mit einem Platscher schlagen, plätschern м. хлюстнути. — хруснути м. хрустнути rauschen, knarren. — храснути м. храстнути mit Geräusch anschlagen, knarren.

т (з **ть**) відпадує в визвуці. еденайце psl. єдин на десѣте еденнадьсять польск. jedenaście. — дванайце. — штырнайце. — пятайце. вісмайце, девятнайце, двайце Бон. (але також: двадистя pol. dwadzieścia). — еден двайце Б. К. В. Ч. ein und zwanzig. — два двайце. трийце або піў копы Ч. однакож штырдесті польск. czterdzieści. — пятдесят, шістдесят psl. шість десѣтъ. в Бон. шісдесят.

назвучне **д** заникає. ля м. для В. Ч. ля мене. ля тебе. — о, ля Бога! (зрів мазурске о, la Boga!) — я іду на ярмак ля коня ich gehe auf den Jahrmarkt, um ein Pferd zu kaufen. — ля пацяти. ля быків.

д випадує в середозвуці. Бонарівка м. Боднарівка (наперед утворило ся через уподобленє: Боннарівка, а відтак через випад одного н: Бонарівка).

н в середозвуці випадує. горнец genit. горця. — горчар Ч. Törpfer польск. garnarz. чеськ. hončář.

г заникає. зоріўка Ч. Р. Branntwein з форми горілка, горіўка повстало наперед згоріўка — а відтак через випад звука г зоріўка.) — да-што В. м. де що, где що. — пазнот Б. з пазногт польск. paznogieć.

к в середозвуці випадує. штурнути м. штуркнути. штурнуў шкулаком Бон. — деспет м. деспект, despectum. на деспет робит в значіню: Jmd einen Schabernack spielen. деспетник = псотник. — пунт = пункт, punctum.

назвучне **п** заникає. саўтыр Б. genit. саўтыря psl. псалъ-тырь psalterium, псалтыр.

назвучне в заникає. шитко Бон. побіч вшитко = все. — ода Бон. м. вода, Wasser (порівн. болгарск. вода і уда) — олю, ольїти Бон. м. волю, водьїти. — одовой ўочко Р. Troglodytes parvu-

lus, Zaunkönig м. воловой очко. — віторок (з о-второк, вовторок, вівторок, віторок = їторок) східногалицьке вівторок, білоруск. оторок, старосл. вѣторкникъ чеськ. úterek.

в випадку в середозвучю. копринячок К. м. копривнячок Sylvia, Grasmücke. — ўоблеченя Kleidung cf. psl. облѣкло vestis, облѣчєнє et облѣчєннє rad. вльк.

зичні (звучні) суголоски стають глухими сьніх м. сніг. — хлып м. хлыб. — рїство м. рїдво рїствяны сьвата = рїдвяні свята.

глухі суголоски заміняють ся зичними хразнути К. м. храстнути, храскнути, хряснути mit einem Klatscher anschlagen. хразнуў в лице. — хразі = хряск. — гелзкий м. ковзкий. — шулаігнути м. шулаікнути.

переставка (metathesis). покрїва (Б. польск. pokrzuwa) коприва K. urtica Brennessel psl. копрїка. — покрївки Б. Grasmücken nom. sing. покрївка, польск. pokrzuwka, sylvia. — пагнізд В. пагніст. Ч. plur. пагности Ч. польск. raznokieć (з raznogieć); загностиця і занігтиця В. східногал. загнетиця чеськ. zánehtice Nagelgeschwür. — гмла Nebel psl. мьгла. — ўосиковый м. окисовый. ўосиковой моўоко В. О. = „рїдкої моўоко, на пїў квасной“ sauer werdende Milch. скринька лызарня В. м. скринка рїзальня Häckerlingsbank чеськ. řezací stolice. — тутеньшый м. тутешній (впрочім порівняти польск. tutejszy оттак нь = й). — одульдати ся Р. м. одудляти ся. — пукаўка Р м купаўка Lampyris noctiluca, Johanniswürmchen, Leuchtkäfer. — ігова О. з пволга, івоўга, івога, ігова) Oriolus galbula, Pirol. поскўонкы Б. м. пўосконкы, плоскінкы Staubhanf.

ДО ПНЕТВОРУ.

Декотрі замітнійші наростки.

Суццники а) мужеского рода.

Наросток -ъ, продай пр. на продай zum Verkauf, загальноруск.: на продаж.

-йь. паль, genit. палю Brennmaterial.

-орь. індор.

-ыррь. тасьмыр Convolvulus, Winde.

-усь (юсь). бычусь.

-аль. бридаль. квичаль.

-цькь. гыбок Wachtelkönig. дудок Wiedehopf. турок Turteltaube. бібок Zaunkönig.

-**ько**. гупко. гыпко. дудко. гецко. тритко. бурко. турко Tur-
teltaube.

-**ят+ькь**. рьяток Rüsselchen (*рый. рья. рьяток).

-**икь**. рыджык Reizker загалноруск. рижок.

-**ахъ**. тарах (rad. тр).

-**ухъ**. канюх Milvus, Weihe, каня, канюк, канюка.

-**ашйъ**. мараш. юдаш Vogelbeerbaum.

-**ошйъ**. дудрош. пердош Farzer.

-**ишйъ**. ворогиш Rainfarn, Tanacetum.

-**отъ** (-ота). мамрот (мамрота).

б) женського рода.

-**а**. лья Gussregen.

-**ара**. сухара.

-**уля**. ѱасуля. морозуля. медуля.

-**уся**. Маруся. Теклюся. паннуся.

-**еза** трапеза Kummer, Bedrängniss (трапиту).

-**ота**. мамрота. жеброта. хляпота.

-**аня**. тороканя.

-**ина**. дарованина (дарова — нъ + ина).

-**уня**. бадуня.

-**ыня**. знаємкыня. познаємкыня Bekannte.

-**ька**. вычка (в уменш. формі ужив. місто выка = Wicke
Vicia).

-**арка** (ѳра + ѳка). мушарка.

-**урка**. (ура + ѳка). індурка.

-**ушна** (уха + ѳка). качушка.

-**оха**. віноха.

-**уха**. навалюха Sturmregen.

-**ава**. врява.

в) середнього рода.

-**я** (= старосл **иє**). пупяжа collect. пупягы Knospen. — ѱо-
сотя Disteln. лыгоріздя Sommersprossen. шуваря.

-**оро**. байоро Lache, Tümpel.

-**ло**. колысало (коѱысадѱо).

-**ят** (**лт**). кобылча (= мала кобилка, молода кобилка). заго-
ловча.

-**ько**. жытко.

-**иско**. зорвиско. бзиско.

-**ище**. руковище. хробачище.

В говорі Замішанців суть женьського рода:

мотыля Бон. В. = загальноруск. мотыль gen. masc. сяга Klaf-
ter, = сяг. една сяга дров.

навпак мужеского рода:

перекусок = загальноруск. перекуска gen. fem. — добрый
буде перекусок.

середнього рода суть:

байоро = коло Львова: баюра женьск. рода, у Лемків банюра
женьск. р. і банюр мужеск. рода.

жоўтко cf. польск. żółtko м. жовток gen. masc. біўтко (по
образцю жоўтко утворено) м. білбок gen. masc.

Декотрі суцнники женьського рода приймають окінчене му-
жеских н. пр. велика лый grosser Güssregen, велика лья. Марусь,
Теклюсь, Парась Бон. = Маруся, Теклюся, Парася. — паннусь —
паннуся. (мов з оглядом на суцник мужеск. рода: хлыбусь, та-
тусь, хўпусь). моя матусь. вальна Марусь.

Зложені слова в тім говорі рідше стрічають ся. Помежи зсув-
ками слово утворене із частиці і місто іменників ни-се-ні-то Tau-
genichts, nequam, у Замішанців так склоняє ся: genit. ни се ни
того, dat. ни се ни тому — оттак лише послїдне помен підлягає
склоненю — нич по тым Taugenichts, nequam єсть несклониме
(indeclinabel). такоє ничпотым привюў. до такого ничпóтым не
гварю.

Декотрі нїі приложників.

Наросток **-овъ**. Той наросток тут частїйше уживає ся. село-
вый В. сеўовый, dem Dorfe gehörig, Dorf-. сїльскый. „селовы синичкы
быльшы — а лысовы меншы; лысовы трочки сивы“. — когутовый
dem Hahne gehörig, Hahnen- — когутовы косицы die bogenförmig
gekrümmten Schwanzfedern des Hahnes. — ўорўовый (ўорловый)
dem Adler gehörig, Adler- = ўорўовы пьюра Adlerfedern. — вітро-
вый Wind-, вітровой зыля Бон. Hauhechel. — лисовый або лишко-
вый dem Fuchse gehörig, Fuchs- = лисовой або лишковой футро
Fuchspelz. — вечерёвый Abend-. — вечерёва зірничка В. Abendstern.
— дневый Tag-. — днева зірничка Morgenröthe. — татусьовый (та-
тусевый (dem Vater gehörig, татусьовы пороги В. die Schwellen des
väterlichen Hauses, матусьовый der Mutter gehörig.

-авъ. погинавый biegsam. твердавый. красавый. баблявый. бу-
равый. бурявый grünlich.

-ьнъ. йїздный н. пр. йїздна дорога.

-ило+ьнь. ходильный.

-ало+ьнь. різальний.

-истъ. задерястый. спустыстый. поўожистый. рясистый.

-астъ. цяткастый. криластый. крилястый.

-атъ. цяткатый. красятый buntfarbig.

(икъ+ькъ). жоўтичкый = schöngelb.

Примітним для говору Замішанців єсть сполучене предлога **по** з приложником на **-авъ** (так як у Лемків), через що наряджує ся уменшене (deminutio) н. пр. гныдавый bräunlich, погныдавый etwas bräunlich, mit bräunlichem Anfluge. пташок погныдавый. Часом в тім говорі **по** сполучає ся з приложником на **-астъ** пр. посивястый grau angefliegen.

Згадати належить про форми comparativi присловників: ближе В. Бон. = ближе, näher. — густыє В. Бон. = густійше dichter. — давныє Вон. давнїйше, früher, in früheren, entschwundenen Zeiten. -- теплыє = теплійше wärmer, огорнуў ся пўацем, жебы му было теплыє Р.

Числовники.

два має в женьск. і середнім роді дві — тому: двіста.

штыре побіч штырі

Одинки в полученою з десятками подібно як в німецькім (і мазурскім) кладуть ся перед послідними пр. един дваїце Б. К. В. Ч. Бон. ein und zwanzig, два дваїце, три дваїце, девять дваїце etc. піў копы або трийце. еден піў копы ein und dreissig, два піў копы etc.

Коли числовник порядковий виражає одинки і десятки заразом, то одинки мають форму незміниму числовника основного, а лишень десятки приймають форму порядкового і лише той послідний склониє ся: пят дваїцетый, три трийцетый, до пят дваїцетого року. до девят пядесятого (пядесятого).

*

У меншені форми присловників.

гнедісенько allsogleich.

такічко so.

духічком flugs, sehr schnell.

горізначкы (горі-з-начкы) auf dem Nacken, rücklings.

Дієслова.

Спосіб повелюций дієслова йіхати утворює ся від пня йіха, оттак: йіхай, йіхайме, йіхайте, коли в загальноруськім тиї форми звучать: їдь, їдьмо, їдьте (пень їд).

від зойти (ид) уживає ся part. praet. act. II. зошўый (зошлый пень ш ь д) в значіню: минувший.

від лычи (psl. лѣшти) утворює ся part. praes. pass. лыгомый пр. час лыгомый die Zeit, wann man sich zum Schlafe niederlegt, Schlafzeit.

від спасти ся sich reichlich füttern, gemästet werden. уживає ся, part. praet. pass. спасеный н. пр. корова спасена gemästete Kuh.

Декоتری примітнійши в тім говорі пні глагольні.

II. цыльцу-ти werfen. part. praet. act. II. цыльнуў.

крочну-ти schreiten. part. praet. act. II. крочнуў.

шпурну-ти schleudern. part. praet. act. II. шпурнуў.

шалюпну-ти ein Geräusch verursachen, rauschen. part. praet. II. шалюпнуў.

III. круча-ти krächzen.

кряча-ти krächzen, knirren.

пьявча-ти, пиявчати = півгати, півкотіти.

IV. шпурн-ти schleudern.

VI. перецьлюва-ти ueberwerfen, перемітовати.

зімстува-ти schelten.

райцува-ти sich berathschlagen.

южынова-ти, южинувати, южновати jausen.

Глаголи зложені з предлогами о иншій нарді (functio), ніж в загально-рускім.

накстити пр. дзєцко = наіменувати в хресті дїгину.

засивіти = посивіти.

ўосўухувати = наслуховати.

ўобзывати ся = одзивати ся.

ўобстояти ся = остояти ся.

ўоблыгати = улїгати.

прикыснути etwas sauer werden.

пристанути reif werden.

вызривати entkräften.

усчиняти = вичиняти пр. збіжє.

устарати = вистарати ся, придбати.

уполоти = виполоти.

вдробити, удробити = надробити.

розчервенити ся = почервонїти.

ДО СЛОВОТВОРУ.

Склонене суцників.

боз genit. бза О. (в старосл. булоби *бъзъ).

лев genit. льва. — лен genit. льну (psl. лвъкъ, лннъ): — ореў genit. орѹа psl. оркълъ; однакож леб genit. леба psl. лъбъ; польск. leb., genit. lba.

ўоген genit. ўогня psl. огнь (укр. вогонь, вогня галицкоруск. в многих околицях: вогень, вогню).

ўотец genit. ўитця dat. ўитцю і ўитцу В. psl. отъць.

щур genit. щура, plur. ном. щуры. (в східногалицкоруск. говорах часто неправильно: genit. щур'е, ном. plur. щурі.)

сьвіт genit. сьвіта. зо сьвіта.

рік genit. рока, шїў рока В = пів року.

уподоблене в dativ. ковалеві О. боднареві, коневі — тож в instr. ковалем, боднарем, конем, конем — серцем etc.

сьніг loc. снігу. на снігу скакат. --- бріх (в виговорі мягко майже: брїх), locat. брісі. лежыт на брісі. В.

льіс locat. льісу. по льісу ходят дикы.

кріль genit. крїля (у Лемків: кріль genit. кроля) Kaninchen.

воўк, ном. plur. воўкы (у Лемків найчастїйше воўци psl. вълцьцї).

жоўняр, genit. жоўняра plur. жоўняре (польск. żołnierze; коло Львова: жовняри, жовнери).

боднар, шкляр, муляр, мазяр, столяр, genit. бодняря, шкляря, муляря, мазяря, столяря. — ном. plur боднаре, шкляре, муляре, мазяре, столяре.

ном. plur. газдове, сынове, вїтцьове місто сподїваного: вїтцеве).

dat. plur. суцників 1. скл. має звичайно закїнчене ам (по образцю женьск. пнїв на а рыба-мъ): хўпам, быкам, коням, рїдко коли на ім (в старосл. къмъ, омъ): быкім Бон. Р. робїтнікім Р.

instr. plur. від кїн = конями, подекуди кїнми загальноруск. кїньми psl. кони.

loc. plur. суцників 1. скл. має закїнчене ах (після рыба-хъ): льісах, конях, быках.

люде abl. людми м. загальноруск. людьми.

ячмін genit. ячменю, ном. plur. ячмена і ячменї.

дырва Holz plur. tant. genit. дров. нарубай дров до пеца.

поле locat. полю. по полю.

воўокно genit. plur. воўокен (зр. польск. włókien) м. загальноруск. волокон. ўїкно genit. plur. ўїкен (зр. польск. okien) загальноруск. вікон.

До 2. склон. належать також: рамено Р. (перенесене з VI. рамя, рамени). выймено Р. (VI. вымя, вымени), голено = загально-руск. голінь genit. голени, psl. голѣнь gen. fem..

Натомість польн (cf. psl. полѣно єсть женьського рода і склоняє ся після V. 2 genit. полени. дві полени або гряды в хаўупі В. К. Бон. тота польн.

воўосан В. Rosshaar genit. воўлосану gen. masc. в Б. усын genit. усыну.

пшениця accus. sing. пшеницу і пшеницю.

abl. sing. дорогом і дорогоў, водом і водоў.

genit. plur. на ів. — сестрів О. Р. sororum. ўільхів Р. alnorum.

— жытів О. іду до тых жытів ich gehe zu diesen Kornfeldern.

корова genit. plur. коров.

двери abl. дверями. за дверями cf. польск. drzwiami.

конов genit. конві instr. конвйом, instr. plur. конвйями.

кріков genit. крiкві, instr. крiквйом, instr. pl. крiквйями.

коругов genit. коругві, instr. коругвйом, instr. pl. коругвйями.

кров. genit. кырві instr. кырвйом.

брытов, genit. брытві, instr. брытвйом. — церков, genit. церкві, abl. церквйом.

тымя genit. тымя К. instr. тымйом. вымя genit. вымя К. instr. вымйом. — ймя genit. ймя instr. ймйом. — вымя в Бон. genit. вымяти dat. вымяту plur. вымята, instr. вымятми locat. вымятах.

теля genit. теляти dat. теляту abl. телятем loc. теляти dat. pl. телятiм Бон. psl. телатѣ-мѣ загальноруск. телятам instr. телятами loc. телятах.

Слiди iменного склоненя приложникiв (i причастникiв).

Sing. nom. годен, двуряден пр. ўоркыш єст двуряден В. вшиток лен = весь лен. вшитко поле = все поле. — готово — бито. — готовено. — заправено. — саджено. — бiўпух (бiлпух) = Hufblattich.

genit. до чиста. с паньска с полова. „пташок троцьки с-полова В. ein wenig fahl gefärbtes Vögelchen з-добра дива ohne triftigen Grund.

dativ. по руску, по польску К. (у Бойкiв в Стрийщинi тут i там уживає ся: по польскому форма зложена). по маўу К. langsam. по ляцку В. (у Лемкiв: по рускы, по пiльскы etc. що до форми abl. plur.) accusat. зелено. жоўто. далеко.

locat. звичайнi. вигiднi. — невиннi unschuldig. — нагли plötzlich auf einmal. — непотрiбнi unnöthiger Weise. — вiрнi. —

християны auf christliche Weise, про тоє утворене від приложника християн cf. psł. *хрѣстьянъ*. (*хрѣстнианъ*) *христианъ* нм.а. — пекны schön. добрі. красні. парадныі.

Містоіменники.

Місто genit. мене, тебе, себе уживають ся також форми accus. мя, тя, ся. В. dativ. sing. найчастійше енклітичні форми мі, ті, сі (ми, ти, си) уживають ся. Повідж мі = скажи мені. гвариў ті = говорив тобі. — купиў си = купив собі.

acc. мя, тя, ся майже виключно уживають ся пр. взяў мя на віз.

instr. мною (і мноў) = мною. за-гною (за мноў).

він genit. его (по при його). до него (до нього). instr. plur. ними пр. пішоў з ними (по при нима). ўона acc. ей (ю).

(тот) instr. тими і тыма пр. с тыма людьми.

сеса genit. сей, dat. сый, accus. сесу instr. сесом пр. сесом женом В. К.

мій, моя, моє genit. моего, моей, моего dat. моєму, моєю, моєму etc. подібно: твоего, твоею К. твоєму, свогого etc.

Неопреділений містоіменник ніхто psł. *никъто* (т. є. ни-къ-то) звучить в говорі Замішанців: ннк. Про тоє і в nominat. не долучує ся то; genit. никого, dat. нікому etc.

Зложене склонене.

1. пад. єд. ч. приложників середнього рода звучить в К. Б. та по часті в Ч. на сє пр. жеребя маўбе, пькноє ўоблеченя, красное поле, соўодкоє моўоко. — в В. Р. Бон. О. на ой (т. є. нарештє е відпадує): небеской небо, дброй моўоко, шеўо прозористой або чистой, подоўгуватой ябко, тєля хўдой, небо хмарной umwölker Himmel, перо ўорўовой Adlerfeder, великой сьвато, ўадной дзецко, сухой тєля mageres Kalb, маўой загоўовча kleines Kopfkissen, мягкой тьмя, сивой футро, такой доўгой воўося, синей небо, бычей ўоко і пр.

genit. sing. gen. fem. на ой. великой, сивой (в К. також великойі, сивойі).

dat. et sing. gen. fem. на ій. великій, сивій, на тій великій водбі.

nom. plur. для всіх родів на ы (стягнене з ийі): добры, великы, сивы, білы.

instr. plur. в В. на́ми пр. білыми кінми; в других місцевостях виступає в тім падежи окінчене двойного числа ма н. пр. сивыма быками Бон.

Числовники.

два, ўоба, ўобадва маюць в женьскім і середнім роді дві, ўобі, ўобідві. — два парібкы. ўоба газды. ўобадва хўопы. — ўобі дві руки. дві ябка, ўобі рамена. ўобі дві колына. в ўоба два склоняюць ся оба слова: genit. обох двох, ўобох двох хўопів. ўобом двом abl. обома двома хўопами etc. ўобох двох рук etc.

три, трі genit. трьох, dat. трьом etc.

штырі genit. штырьох, dat. штырьом etc.

еденайце дванайце. штырнайце. пятнайце. віемнайце. девятнайце (psl. **дѣвѣтъ на дѣсѣтъ**). дваіце Бон. (але також: двадистя з польск. *dwadzieśc'a* а в О. двадцят) — трийце або піў копы. psl. **два дѣсѣти. три дѣсѣти.** штырдесті польск. *czterdzieści* — але пядесят, (пядесят) шістдесят; (шіздесят) шіздесят Бон. psl. **шѣсть дѣсѣтъ.**

першый. другый. третій, трета, трете (в східногалицких говорах третий (третый) трета, трете psl. **трѣтій, трѣтїя, трѣтїе**), четв'ертый в виговорі майже як: четвертый cf. psl. **чѣтврѣтїй** et **чѣтврѣтїй, чѣтврѣтїй**) — еденнайцетый (еденайцетый), дваіцетый. штырдестый, польск. *czterdziesty* лемк. *четырдесятый, чотырдесятый*, східногал. *сороковый*.

піў чварта і пучварта.

Дієслова (Глаголи).

Трете лице ч. єдинич. і мног. в часі теперішнім має визвук твердий в подібних случаях, як: гварит, косит, повідат, називат — гварят, косят, хотят О. Ч., можут Ч., повіст, сут (psl. **сѣтъ**).

В декотрих дієсловах (належачих до I₇., III₂., V₁. і VI. кл.) кінчить ся 1 лице теперішнього часу на ў, іменно, коли перед у стоїть голосівка (пр. зна-о-м, зна-у = знаў = загальноруск. *знаю*) тогді у. ослаблює ся на дуже коротке у, через що ау (взглядно уу) стягає ся на односкладове аў (уў). я знаў В. О. я ся боў К. я імаў Ч. я маў Ч. я цюўуў Ч. м. *знаю, бою, имаю, маю, цілую.*

В V. 1. кл. суть уживані форми, як: памятам, копам, по відам, повідат К. кукат, вививат etc. рівно як у Лемків.

кляти, праес. кльну В. кльнеш, кльне, кльнемо, кльнете, кльнут. або в Ч. кну, кнеш, кне etc. ўіннакне загальноруск. *накленé*. (польск. *klnę, klniesz, klnie*, сербск. *кунем, кунеш, куне*).

Окінченє 1 лиц. мн. числа єсть мє або (рідше) мѠ: гваримє К. косимє, йїдемѠ. мысмє ту вшыткы = wir sind hier alle versammelt, мисмо тут всї.

будемє К. = будемѠ, будем.

старосл. мрѣти одвїчає тут: мерти (як переважно в Гал. і на Укр., декуда пр. в Дрогобиччинї: мерети) — старосл. дрѣти праєс. дєрѣ, дєрєши etc. в тїм говорї дерти (як переважно в Галичинї праєс. дру, дрещ, дре etc. після І.; коло Дрогобича: дерети, в Гуцульщинї і на Укр. драти праєс. деру, дереш etc. psl. дрѣти праєс. дєрѣ, дєрєши, дєрєть після V. 3.)

пити праєс. найчастїйше пїю, пєш, пє В. Р. бити, бїю, бєш, бє (у Лемкїв: пїю, пїєш, пїє, бїю, бїєш etc.)

скомльїти праєс. до III. 1. скомльїю пр. пєс скомльїє в загально руск. скомлю до III. 2. хотьїти, праєс sing. хочу. plur. 3. хотят.

крутити праєс кручу. радити, раджу. ходити, ходжу. садитї, саджу.

ткати праєс. після V. 1. ткаў, ткавш, ткає. ўїн поўотно ткає Р.

нарїкати до V. 2. праєс. нарїчу в загальноруск. нарїкаю до V. 1.

втыкати до V. 1. форма праєс втычу.

квокати до V. 2. праєс. квочу пр. квѠка *квѠче (коло Львова: квѠкає).

до V. 2. також форми праєс.: мамре, дудре, жугре, кўапле, жвѠндже, мырдже (по при мырдат V. 1.) від мамрати, дудрати, жуграти, кўапати. жвѠдати, мырдати.

ляти праєс. лїю, лїєш, лїє (psl. лѠяти праєс. лѠѣж, лѠѣши, лѠѣть.)

В способї повелющїм може наросток и ослабити ся на ѣ, і відтак відпасти н. пр. нес, принєс, вынес, стрїж, пуд (= пїйди), ход, гон, кур, бер — або и не відкидує ся, а приймає ще на кїнци долучнє й н. пр. пўдий (пїйди, нактиў = охрести (від нактити), ждий = жди (від ждати) — горний, цїльний (inf. цїльнути = кинути); той другий случай іменно тогдї буває, коли перед и стоять двї або бїльше суголосок.

(стрїж, стрїжмє, стрїжтє. — пуд, пудмє, пудтє. — цїльний, цїльниймє, цїльнийтє, ждий, ждиймє, ждийтє)

йїхати, імперат. йїхай, йїхаймє, йїхайтє О. = загальноруск. їдь, їдьмѠ, їдьтє.

и ослабивши ся на ь не відпадає, приміром:

моўоти імрег. мель, мельте; поўоти, імрег. поль, польте.

до дітини говорять: пуцьім гев О (пуцьі = пійди; пуйди пуды польск. pójdz) = пуди мі гев.

я ест в хыжы О. = я есм etc. — ўони сун О. Бон. Р. Ч. = сунь.

Час будущий глаголів несовершенних (verba imperfectiva) утворює ся через сполуку infinitiv -у або part. praet. act. II. з часом теперішнім від быти пр. буду сьвідчити або буду сьвідчиў.

Кілька заміток що до словоладу.

Присудок може іноді бути в ч. ед., коли підмет єсть в числі многим: іде дві баби місто: ідуть дві баби (або дуальна форма: бабі) зр. східногал. іде двох хлопів. ішло чотирьох жовнірів; пришло їх пятьох.

Зв'язка ест звичайно опускає ся н. пр. гварит, што правда. Вадно, што добрі. Там лые великый. Тоты птахи сивы, трочки бурявы.

В так званих положеннях безпідметових логічний підмет може стояти в третім падежі, іменно коли виражає ся мимовільне дійство або стан мимовільний н. пр. то ся мі змерзло Р. — небозы ся змерло Р.

При містоіменниках неопределених ник і нич предлог кладе ся перед ни: до никого = загальноруск. ні до кого, — за никым не буду сьвідчиў = ні за ким не буду сьвідчити (сьвідчиў). — до ничого = ні до чого. — на нич = ні на що — декуда в Бойківщині: на-ні-на-що (порівн. польск. do nikogo, za nikim, do niczego, za nic).

Містоіменник зворотний ся найчастійше кладе ся перед одвітним глаголом: так ся называт. як ся звезе ячмін. юж ся косит трава. што ся высєіє etc. Подібно і в старорускім пр. и како са позна има въ прѣломлени хлѣба. — ты княже, чюжеа земля ишеши и блюдеши, а своєю са охавивъ. — се бо ны са по дань али. — аще се са скоудеть, и самъ са крєю. — юще бо не брахоу са оутвердили к'крєю. — что са хвалиши о зловѣк, сильный. — хучемъ са и еше бити съ Болеславомъ и Сватополкомъ. — зане са бѣ не приложилъ къ Половцамъ і пр. пр.

жаден жадного, жаден жадному — один другого, один другому. н. пр. жаден жадного не кне = один другого не клене (т. є. в значеню: не ганьбит, не визиває). жа́ден жа́дному не́ даст = один другому не дасть.

форма способу повелющого буд в присловникових вираженях кладе ся наперед: буд што, буд чим, буд коли = що будь, чим будь, коли будь. Місто буд дь де говорят звичайно бодай де.

Положенє зглядне може іноді стояти перед суццинком, котрий опредїляє пр. што тримат, звязка скоряна, называт ся свора = звязка скоряна, што тримат, etc.

Пень містоіменниковий а виступає в зложеній частици ацы, яцы = тільки (а+че cf. psl. *lic'k*).

До пня містоіменникового къ належить частиця к (*ka*) прилучована до декотрих присловників або містоіменників н пр. де-си-к О. ўотжи-к Бон. туго-к, тамо-к, гайно-к што-си-к.

До пня містоім. къ (чъ) належить також яко присловник уживане: чий, а-чий пр. ачий прийде = може прийде (в інших говорах: чей, чень, а-чей).

(Пень містоіменн. сь). сь служить яко частиця прилучня в слові: знову-сь.

До пня йъ належить однести ено (и+но) в значіно тільки (порівняти уживане в Перемищині: ино, іно, но, польск. *jeпо*).

Предлог без значит через, *durch*. пр. без містечко = східно-галицк. через місточко — а також мимо. без то = мимо тоє пр. без то вальна дївка = мимо тоє хороша дївка.

Яко союзи намірні (*conjunctiones finales*) уживають ся тут: абы, жебы, ажебы — яко союз условний (*c. conditionalis*) бы (властиво сковірена форма аориста) пр. быс ты мене любцю любіў, а бы тя любіўа.

Союзи роздїльні: альбо—альбо = або— або; (а+бо; а+ли+бо = альбо). — люб--люб. (з: любо—любо). — чылі в значіно: або. — альбо = або.

Частиці до прихвалєня служачі в тім говорі: айно! гайно! байно! (= ба+айно!) батайно! але!

ЗАГАДКЫ.

1. Сивый кін с-під себе мече біўий гній В. (жорна).
2. Штыры тыкы, два патыкы семе замахало В. (быдля).
3. Поўна стайня добытка, а прыде суха кобыла вшытко вынесе В. (хлїба поўный пец — а ўопатоў хлїб выбере).

4. Стоїт пан серед дороги, а хто ся ўткне, то ўін го ўод себе пхне В. (ўосот).
5. Ідут два паны г дорозы, йідят сыр — а жаден жадному не даст В. (сани).
6. Стоїт червена панна на столы, а хто (хто) ей хоче розыбрати, мусит ся напўакати В. (цыбуля).
7. Стоят дві панны під стріхом, все мокры В. (кудель, — пальцы слипит, што помькат).
8. Г єдным сельы дерева стинают, а на друге тріскы летят В. (дзвін).
9. Сын на війну іде, а ўітця повивають (поломін і ўоген).
10. Летит пташок по під дашок, ани не шалюпне Вон. (дым).
11. Віса висит, хода ходит; віса ляп! хода хап! Бон. (грушка і свиня альбо сало і кіт).
12. Чорненькой, маленькой, жебы яку колоду рушит Бон. (бўыха).
13. Ідут штыры хўоны дорогоў, жаден жадного не догонит Бон. (віз).
14. Кривой, маўой, цылой поле сходит Бон. (серп).
15. Хпаде бочка з поду, жебы якый боднар, то ей не пібе Бон. (яйце).
16. Іде когут по під землю, косицы му видно Бон. О. (пуг).
17. Іде дві бабі в дорогу, ўобі сыр йідят, жадна жадній не даст О. (сани).
18. Штырі братя біжат, а жаден жадного догнати не може О. (кола у воза).
19. Дзюрава (м. дірава) пўахта цылой поле збігат О. (борона).
20. Насеред сеўа, забили воўа, до каждой хаты дали о тым знати О. (сонце).
21. Стоїт панна на столику, х червеним кабатыку, як ей (ю, йі) прыйде розбирати, треба над ньом запўакати О. (цыбуля).
22. Стоїт панна на припецку, гварит-гварит по нїмецку О. (каша, як кыпит).
23. Чорна курка гво золты гребе О. (коцюба, што жураток гребе).

С Ъ П І В К Ы.

Соненько за гору, пастухы з уґору,
Прутики в кутыкы — а самы під ўаву! — К.

*

Ой пішоў я х поле, х поле
Там дывчына жытко поле —
Уполола тасьмир, тасьмир
А я за неў ак зьвір, як зьвір. — К.

*

Пасўа я си пасла, штыры бычкы з Ясўа,
Єден з Риманова, будь Касю здорова. — К.

*

Кукала зозуля г лїсы на камени,
Тот мі ся сподобаў х червеным ремени. — В.

*

Кукала зозуля у селы на груши,
Тот мі ся сподобаў г білым капелюши. — В.

*

Поточе, поточе, што х тобі клекоче,
Цы вода зимненька, цы моя миленька? — В.

*

Повідаў ес, же мя возьмем, тілько з поля жытко збжнеш —
Жытко-с збжав і выкосиў, до мене-с ся не згоўсиў. — В.

*

Не дбам, дывча, не дбам, хоц мя не милуеш —
Бо таку метлицу найду на улици. — В.

*

Вылетиўа, вылетиўа с-під припецка жабка,
Зробиўа ся, зробиўа з моўодойі бабка.
(сьпіваюць, як почилять молоду).

*

Шум-шум, шум-шум по долиньці,
Погубили дівки віньці —
Моя мила не згубиўа,
Бо си добрі пришилиўа. — Бон.

*

Моя ты дытнно, моя ўодробино,
Не дала бы я тя за токайской вино.
Бо токайской вино в Токаю роджено,
А твое імено в церковци крещено. — Бон.

*

А мій тато стрілец быў,
Выліз на пец, горнец збиў,
А в тым горци пироги —
А ўін тоды: гы-гы-гы! — Бон.

*

Под Краковом чорна роля —
Ѓй ўораў не буду —
Сяду я си на конника,
На войну пойїду.

Я на войну, я юж з войны —
Тыс ся не выдала,
Повідж же мі паймилейша,
На когос чекаўа?

Я чекаўа, я чекаўа
Мяхалічку тебе,

Як ты вернеш із воєнки,
Возмеш мя до себе.

Тоты хусткы, штос мі даўа,
Я ті іх одношу,
Абыс о тым добрі знаўа:
В серци тя не ношу. — О.

*

Подякуйте єгомості,
Та за єго уцтывості,
Та за тоту шклянку вина,
Што го наша млада пила. — О.
(по сповіди перед шлюбом сьпівають.)

*

Пуесте нас, пуесте, бо нас сўотоньґа бие,
Нас сўотоньґа бие, сукенка на нас гние,
Сукенка позычана, зо стыдом ўоддавана). — О.
(зо шлюбу як ідут, випроваджують невісту до хыжы
[і сьпівають.]

*

Быс ты мене любцю любіў, ябым тя любіўа,
Ябым тобі што недылі гоўовоньку змыўа.
Гоўовоньку змыўа, змыўа, кошуленьку праўа,
Бым ты некны устроіла і уцюлюваўа. — О.

*

В недыленьку рано куры воду пили,
Ой шоў Іван до Ганусы, люде не видыли.
Та добрый ден Ганусуню, та добрый ден серце!
А ўона му ўодповіла: забий жінку перше,
Повідж же мі Ганусенько, як маў ю забити,
Шлюбна жінка, як ўастіўка буде ся просити.
Не пытай ты Іванцуню на ейі просбоньку,
Запний косу на косиску, зотний гоўовоньку.
Тос мі добрі дораднўа, як йі мам забити,
Дорад же мі моя миўа, де йі мам подыти.
Вынес, вынес свою жінку г зелену лыщину —
Выбер на сву жінку глибоку долину.
Закукала зазуленька на буковым пўоты,
Ой юж ведут Іванцунька в жельзізным окутю.
Привели го до коршмоньки, до кварты зоріўкы,
Десятому бым заказаў, як забити жінку.

*

Боже з неба, што я винен,
Цым не кохаў, як повинен,
Цы мя неба покарали,
Што богацтва мі не дали.
Цы я х поли уроднў ся,
Цы я г лысы окрестнў ся,

Цы такы кумы тримали,
 Што мі счастья ўодобрали.
 Ни я щастя, ни я доли
 Тепер я жиў (= жию), як г неволи.
 Альбо піду утоплю ся,
 Альбо х камін розібу ся —
 Няй то каждый добрі знае,
 Што з кохана смерць бывае. — О.

*

Над річкою, над быстрою,
 Спізнаў я ся з дівчиною,
 Над річкою з береженька,
 Пригорнуў ёй до серденька.
 Зыйшоў місяц ай не гріе,
 До дівчыны серце млые.
 Зыйшоў місяц із полудня,
 Котру люблю, та облудна.
 Ты дівчыно жита мое,
 Цы я винен, што такое,
 Што за корыст з того маеш,
 Што мя вірны не кохаеш?
 Баламуте сего сьвіта,
 Баламутыш мойі лыта,
 Хочеш мене розкохати,
 А потому перестати.
 Широкий сьвіт, шукай собі,
 Котра буде миўа тобі —
 У мене не найдеш віна —
 Бо я бідная дівчына.

(Три последні пісни властиво подільскі — та сьпіваюць ся тутешним людом; в формах тут і там проявляе ся вплив місцевостного говора.).

С Л О В А Р Е Ц Ь .

А.

а бы Ч. К. Б... dass, damit.

айно К. В. гайно К. байно В. freilich, ja so ist es!

але К. ја „коли прихвалит, што правда, гварит: а ле альбо: айно!“

ацы О. яцы О. nur, tantum. — ацы борщ = тилько борщ. — дай
мі ацы дві грушкы gib mir nur zwei Birnen, (cf. psl **лицк**
в знач. quatumquam; **аче. паче** quo).

Б.

баблявй О. der pantscht. баблява газдыня Pantschwirthin; schlechte
Wirthin „што не гміе хпечы хлыба“.

бадуня Бон. „г ріцы місце выбитой водоу“ stark ausgespülte Tief-
stelle im Flusse.

багнята В. Kätzchen der Weiden, Pappeln etc.

байоро В. gen. neutr. Lache, Tümpel.

бадагуваті Бон. марно час провести. збалагували ден.

баўда dem. баўдка. баўтка. Р. Klumpen, Kloss; — Knoten.

баўтка земняків подушених ein Klumpen gestossener Erdäpfel.

баўтка сыра ein Klumpen Käse зр. чек. balvan = Klumpen.

бамбулька В. в знач. круглий гузик, kugelrunder Knopf (cf. pol.
bąbel = Blase.

бания Б. Гв. Kürbis = дыня В. „баню варят на моўоці“.

батайно К. ја wohl.

батіжник В. Wegwarte, Cichorie, Cichorium intybus.

бахман Б. Packfong. перстын бахмановый.

беччати В. бунчати. Бон. summen. хрущ беччыт, бунчыт.

бечати В. meckern. коза бечиг.

бзиско В. Sambucus, Holunder (Strauch).

біб качый (качачый) О. „сройий біб“ eine grosse Bohnenart.

бібок Бон. Zaunschlüpfer, Zaunkönig, Troglodytes parvulus (так
названий за-для своєї малости cf. біб) plur. бібки (східногал.
бобик plur. бобики).

біжа кровця В. Johannishlut, Hypericum perforatum.

- біль В. В. Speck. gen. fem. — „не дуже той біли, тай того пси зйили“ = nicht viel gewonnen und auch dieser kleine Gewinn gieng verloren; wörtlich: nicht viel Speck und auch diesen frassen die Hunde.
- біло бік К. „пташок не срогий, як жоўтагрудка“ ein eben nicht grosser Vogel, etwa wie der Goldammer plur. білобокы.
- білпух. біўпух Б. Hufblattich, Tussilago farfara.
- біўтко О. Eiweiss, польск. białko, білок, (жоўтко Eidotter; польск. żółtko, жовток).
- бодай-де Ч. wo immer, irgendwo. дзяворонок має гніздо бодай-де г землі.
- Боже зацўат! В. Gott vergelte es!
- боз Р. Holunder. зо бза робят пищавкы.
- боіско Р. Tenne.
- бокўажок на зоріўку В. ein Fässchen zum Aufbewahren des Branntweines.
- бонк О. Tabanus, Viehbreme — в східній Гал. бомок — найчастійше: оवाद. польск. бақ. лыгають бонкы.
- борівка В. Р. Heidelbeere. Vaccinium myrtillus plur. борівкы.
- бороды Ч. з побічних галузок останки при рафаню лены.
- ботук В. gefälltter Baumstamm, dessen Aeste abgehackt wurden; в східн. Гал. ботюк.
- брати на потребу. Бон. benützen. вшытко берут на потребу.
- бреч В. Drohne. deminut. бречок plur. бречкы gen. masc. — бринчка К. gen. fem. една бринчка eine Drohne.
- бреньчати В. klirren, klingen. піняз бреньчыт.
- бридак. бридаль Б. hässlicher Mensch.
- брячка Ч. Schnalle. купиў ремін на три брякы.
- буд коли Бон. wann immer, коли будь.
- буйны В. „рыбы білы з вансами“ nom. sing. буйна, Flussbarbe, Barbus fluviatilis.
- буйный В в знач. великий. быкы буйны, grosse, starke Ochsen.
- булька В. Luftblase. булькы з воды ідут. жрідўо (= жерело, чешк. zřidlo, pol źródło) бульчыт das Quellwasser wirft Blasen.
- бурдасы В. великы ябка, винны.
- бурдель Бон. elende Hütte.
- буравый К. bräunlich.
- бурка Бон. вовняна спідниця на зиму.
- быдля К. Vieh, з польск. bydła. скот, скотина.
- бырчати Р. summen, brummen. бурчыт муха коло коня (cf. бурчати, бурчимуха)
- быстрый В. в знач. стрімкий, steil. гора быстра steiler Berg.
- бычей ўоко О. Zaunkönig, Troglodytes parvulus.
- бычечок. бычусь. бычусьо О. deminut. в. бык. Ochs. ой ты бычусю! (пещено). купиў два бычечкы.
- бурко О. бурый пес, Namen eines braunen Hundes.
- бурт О. борт Rinne. Riefe. Falz. „футом (Fugenbohrer) робит рбовикы в гонты альбо бурты“.

В.

- вальбія P. Trog. deminut. вальбійка. вальбіечка. — вальбія для п'яти = корито для поросяти. вальбіечка для кіткы. cf. валів, gen. валова.
- вальный В. К. tüchtig; schön, gross. вальное дзєцко (дуже рідко коли: дьтя К.) schönes, starkes, gut gebautes Kind, вальна дьвчына ein fisches Mädchen.
- ванж В. Schlange. ты ванжу єден! (schimpfend: du Undankbarer!)
- вансик В. усик. plur. вансыкы.
- вантух P. Pansen, Wanst, die erste, grosse Magenabtheilung der Wiederkäuer. вантух у коровы.
- вартник Ч. (Wärter), Wächter. „вартныкы, што вартуют церкви“.
- варянка О. юшка з капусты.
- вісслюх В. висілець; — урвитель.
- віщыця О. Nachtfalter, Phalaena (cf. psl. в'кштцица maga. Der rathenische Name dürfte auf entlegene, heidnische Zeiten hinweisen, wann die Nachtschmetterlinge als Schicksalsverkünder angesehen wurden. Noch jetzt wird hie und da als böses omen gedeutet, wenn ein grosser Nachtfalter dem Lichte zufliegt und dasselbe auslöscht.)
- вдробити хлїба В. накрышити хлїба Brot abbröckeln.
- вербівка В. Ellritze, Pfrille, Phoxinus rivularis. „вербівкы добры до йдїня“.
- верткый Р. rührig, behend.
- видочный В. durchsichtig, pellucid. видочна шибя.
- вилы В. Gabel, вила.
- вылива альбо велика лый В. starker Gussregen.
- винце В. Johannisbeere, Ribes rubrum. має дуже винця набраў винця повны пригорцы.
- вівча скоро В. (ўвча) Schaffell, укр. овеча скіра.
- війчык Бон. війчычок В. Weidenzeisig, Sylvia fitis.
- вільготь К. Feuchtigkeit, з польск. wilgoć, руск. вохкость, волога, влага.
- віноха Бон. Name einer Kuh mit kurzen, einwärts gebogenen Hörnern. корова з рїжками до середини загнєными.
- вінчыкы на вільсы В. die kleinen Zapfen der Erle.
- вірник В. Vertrauensmann, польск. powiernik, чєск. důvěrník.
- вітрової зїля Бон. Ononis hircina, Hauhechel.
- воўосан Бон. genit. воўосану Rosshaar, волосань genit. волосани.
- воўчок В. Sitophilus granarius (Calandra granaria) Schwarzer Kornwurm. воўчыкы г жыты.
- воргы В. Lippen, лємк. воргы.
- ворожка К. Marienkäfer, namentl. Coccinella septempunctata.
- воротыш К. Rainfarn, Tanacetum vulgare.
- вруб лїса В. Holzschlag. вьруб В.
- врява Р. Geschrei, Rummel. польск. wrzawa.
- в собі О. im Inneren. болит мя в собі (х собі) es schmerzt mich im Inneren.

- вчасний Ч. frühzeitig, вчасный В.
 вшиткый К. О. Ч. = весь. высіяў вшиток лен. — мысьме ту
 вшиткы wir sind hier alle zusammengekommen.
 выгород Бон. „місце загороджене коло халупы, де росне трава“;
 город, огород deminut. выгородец.
 вызривати К. entkräften, обезсилити.
 выкарати н. пр. як ся выкаре в знач. = як удасть ся, wenn es
 gelingt.
 выкрот В. genit. выкрота Rahne, vom Sturmwinde umgestürzter
 Baum, „дерево бурьом повалене“.
 вынимка Р. една ськіба в середині загона, што не з'орана.
 выпогоджати ся В. heiter werden. юж ся выпогоджат.
 выратити Бон. gänzlich verlieren, вытратити. выратитиў добыток вшы-
 ток er verlor sämtliche Stücke Vieh, die er hatte.
 вырчати В. knurren. пес вырчит.
 выстрыжити Р. mit Reif ueberziehen. мороз выстрыжит землю der
 Frost ueberzieht die Oberfläche mit Reif. вода выстрыжила даś
 Wasser bedeckte sich mit einer dünnen Eiskruste. — як выстры-
 жило на ріці als der Fluss mit einer dünnen Eiskruste ueber-
 zogen wurde cf. стрыг В. Р. = dünner Eisgang. сереш.
 вытягати Р. herausziehen; ausspannen. вытягат рыбу з воды. вытягат
 скору; у Лемків вытыгати.
 вычка Р. Wicke. Vicia.
 вышмарити. вышмаряти Р. herauswerfen.
 выщезати В. allmähig ganz verschwinden. птахы выщезли.

Г.

- гавран Р. Kolkrabe, Corvux corax, чешк. havran укр. ворон.
 гайнок К. тамок К. там, dort, dorthin.
 гаратнути Бон. einen tüchtigen Hieb versetzen (cf. гаратати. га-
 ратнуў го добрі.
 гво дни, г ноци В. bei Tag, in der Nacht.
 гідны сьвата Бон. альбо вгоды Бон. Weihnachten.
 гійса! О. кличка до быків: на льиво, — геца! = на право.
 гін Р. в знач. збіговище, зглота Zusammenlauf, Gedränge.
 гірняк В. Бон. О. Bergbewohner. гірнячка Bergbewohnerin. гірнячки
 пришли. по гірняцку nach Art der Bergbewohner.
 гуй genit. гуюу В. Weissdorn, глід, гложина, глій.
 гмўа В. (гмила) Nebel, гмила лежить на лысах, на полях.
 гнєдісенько Р. allsogleich cf. гнет, чешк. hned, заразенько, за-
 разічко.
 гнений Р. gebogen. гнена гоўуз gebogener Ast.
 гнїдавый В. bräunlich. погнїдавый etwas bräunlich, braun ange-
 flogen.
 гнїдуля В. Namen einer braunen Kuh.
 говачы Б. гоўовачы О. Samenhanf.
 гоўовак О. В. Kaulquarpe, Froschlarve.
 гонько Р. гоійко Бон. Vicia-Art „така вычка, што г жыты росне“.

горізначкы Ч. gücklings.

грабачка В. альбо підсак eine Art Fischnetz „што імают рыбы“
граблы. у грабель части: кізлина, што бере в руки (держак),
ваўок і зубы.

грушчанка В. Birnmuss, Birnsuppe.

гудок Б. plur. гудкы Wiedehopf, Упура ерорс.

гукати К. laut rufen. сова гучыт die Eule schreit.

гукати ся Б. sich raaren (vom Schweine). гукат ся свіня. — гук.
гукар = несчйщенный самец свині.

гуля! О. кличка до гусей, укр. пля.

гуня В. одежда з грубого сукна.

гупко Ч. В. К. гыпко В. дудко Ч Wiedehopf, Упура ерорс.

гурчати К. girren. гоўуб гурчыт.

гусяр. гусьор' Б. на весылю сьмішок.

гушава Ч. гушавина Ч. густвина Ч. В. гущ. gen. fem. Ч.
гушвина В. Dickicht.

гыбок Бон. хрущель Бон. Wachtelkönig, Wiesenknarrer, Crex pra-
tensis plur. гыбкы. „гыбок шыє по траві“ diese Ausdrucksweise
bezeichnet vortrefflich die rapiden und abgesetzten Bewegungen
eines im Grase laufenden Wachtelkönigs. cf. psl. **гыбъкъкъ** fle-
xibilis, also bedeutet ruth. гыбок eigtl. der Bewegliche, der
Flinke, der Behende.

Г.

гацок Б. Fledermaus. два гацкы польск. gasek.

гедз, гедзок Р. гецко Р. О. гецак Р. Wiesenknarrer, Wachtelkönig,
Crex pratensis, деркач. — гедзают гедзкы.

гелзкый О. schlüpfrig. ховзкий, ковзкий, совзквй, слізкий.

гівіати В. schnattern. гівіат гус.

гірты Р. патыкы до піддержавя літорок в драбнім возі (cf. germ.
Gerte). nom. sing. гірт або гірта.

гўамб К. польск. głąb głąbik, кочан, Strunk, Schaft. гўамбы (гвамбы)
капусты.

гніпльі Бон. (nom. sing. гніпель cf. germ. Knebel) альбо гірты ==
патыкы, што тримают літоркы в драбнім возі.

гонтяникы Г. non. sing. гонтяник = цвякы до гонтів.

гронок Р. silbernes Guldenstück. три гронкы.

Д.

дарованина Ч. Schenkung.

да-што В. irgend etwas.

дворядный В. zweizeilig. „ўоркыш ест дворяден, санопша шести-
рядна, як шестак“.

декады В. hier und dort, mitunter.

денекотры й В. irgend ein. денекотры einige.

дера серстяна Р. Haardecke.

джугнути В. einen Stoss versetzen.

- джурдз О. дзюрдз. дзюрдзик В. P. *sorex*, Spitzmaus. дзюрдзикы по меджах зр. лемк. рджок.
- дзвінник О. паламарь, Kirchendiener, Glöckner.
- дзынґілыкы на выймяти P. *Geschwäre* (Pocken) auf dem Kuheuter.
- дзяды В. з мазурек. „пырїй і хвасты повьюрованы і зграбены на купу“.
- дикий кін В. Heupferdchen, Locusta.
- дикий Ясьо ся женит Б. wörtlich: der wilde Hans heiratet (hält seine Hochzeit) = es saust ein Wirbelwind.
- дытнинный Б. mit Kindern gesegnet.
- днескы В. Ч. heute.
- добыток В. Hornvieh cf. pol. bydłę. čech. dobytek. любит добыток йісти ямелу, што росне на ялиці.
- доўга біда K. Schlange.
- додывати P. Schaden verursachen; Abbruch thun; beeinträchtigen; bedrängen; kränken. додывають мі куры. додыває днк рsl. д-д'ккати (комос) cogere.
- допір Бон. доперва, польск dopiero so eben; erst.
- драчына О. P. *Rubus caesius*, Akerbrombeere у Лемків: острожына.
- дровно В Holzscheid. дровно дылит ся на поўовинкы; переўупана поўовинка: четвертина.
- дровняный Ч hölzern. булава дровняна Holzkeule.
- дубівка Ч. Gallapfel plur. дубівкы.
- дудра В. дудрош В. дудрак. дудрик В. „што все дудре“ „непоцтивый чўовек“ der keift, der nörgelt; auch Pfuscher.
- дудрати 1) nörgeln 2) pfuschen. дудре P. = „не робит хрыстіяны, партолит“.
- дуды P. die Luftröhre sammt ihren Verzweigungen.
- дуже in der Bed. viel. дуже льну K. дуже гусей K.
- духом В. духічком dem. Бон. flugs, schnell. духом не прыде мі на мысль ich kann mich so schnell nicht entsinnen.

Ж.

- жабі подушкы K. Froeschlaich.
- жабюрка О. Amanita muscaria, Fliegenschwamm.
- жвяндати В faseln, ungereimtes Zeug zusammenschwätzen. ўін жвяндже = плете ни се ни то.
- жеброта В. Betelvolk.
- жебы dass, damit.
- жельзізняк P. eiserner Topf, deminut. жельзізнячок
- жеребец О. В. P. . . . grösseres Fohlen, junges Pferd. жеребиця О. weibl. Fohlen, в східн. Гал. лошниця. жеребя О. Fohlen. принес сына для жеребяти (жеребате) = принеси сїна для лошаги.
- жиўавый Бон. zähe (cf жила).
- житниця Ч. Mutterkorn, Claviceps purpurea.
- жоўтычкый P. schön gelb.
- жоўто сорокатый О. gelb und schwarz gewürfelt.
- жорняк Ч. „што робит жорна“, Arbeiter, der Mühlsteine verfertigt

жуграти Бон. nörgeln. він жугре.
 жужелиця О. „люд, што з кряків опадат“.
 жураток Бон. „яряче ўгля“ в східн. Гал. грянъ glühende Kohlen.

3.

завіса В. ueberhängendes Ufer, Gehänge в гуцульск. завісь і завіс.
 заворожити ся пр моўоком Бон. трошки з'їсти. покріпати ся не
 много.

загакувати ся В. stottern, ўін загакує ся.

загўобити Ч. einkeilen. гўобка = клинец в стынї.

заўлобчасті санкы Ч. залубнї.

заголовча В. Kopfkissen. маўой заголовча kleines Kopfkissen, ро-
 жок того малого заголовчати.

загорнина Бон. довга, біла плахта, в котру женщины загортають ся.
 задернстый К. splitterig.

залячы ся Бон. sich einnisten. як заляже ся хробачище.

заметы В. заспы В. Schneeverwehungen.

заморяк В. verkümmertes Mensch „чўовек замореный“.

за-муж дати В. verheiraten.

запяток В. Stiefelabsatz.

заржавіти. заржавіти Бон. verrosten.

зарода О. урожай, врожай, reichliche Ernte, reiche Ergebniss der
 Früchte.

заснвіти В. grau werden, ergrauen. як заснвіє ріка wenn der Fluss
 beginnt grau zu werden d. h. wenn das Wasser des Flusses sich
 mit einer Eiskruste überkleidet.

зашмарити Р. закинути. зошмарити zusammenwerfen.

захабузити ся Р. хабузом зарости, vom Unkraut überwuchert
 werden. захабузило ся поле.

збабляти О. pantschen. „збабляла хльїб“ = „не врядила добрі“.

збруя. зброя Бон. Geräthschaften „пуг, возы, бороны... выштко,
 што потрібне газды“.

зварка К. поливачка Б. = зільниця, Laugfass.

зверштити Бон. in der Bedeutung: ueberwachsen, höher wachsen,
 uebertreffen. саршына звершыт хўопа das Schilf erreicht Man-
 neshöhe und darüber.

згўупіти Р. зглупіти. dumm werden.

зграбкы О. пограбовина О. „што ся зграбує с-під паузя, по-
 терта соўома.

згрындзати ся Б. hadern, streiten „як єден другому што каже
 пустога“.

здатный В. fähig, tauglich. чўовек до выштого здатный.

здзярда О. dem. здзярдка Splitter (під впливом мазурским; руска
 форма була би: здерда гад. др. дерти, драти.)-

(здогад), на здогад прийти В. in Erinnerung kommen. не прийде
 мі на здогад ich kann mich nicht erinnern.

земска мыш В. або рецок В. Spitzmaus, sorex plur рецкы

зімяк К. земяк В. Erdapfel р'ур. земякы, польск. ziemniak.

зіметувати Бон. schelten.

зливка Р. наглий дощ, Platzregen.
 змитряжиги ден Бон. den Tag müssig verlieren, ohne ein Resultat zuverzielen; митряжиги die Zeit nutzlos verbringen зр. польск. mitreżyc.
 зновусь К. wieder.
 зьобро К. Rippe, ребро, польск. żebro, мазурск. ziobro.
 зорвиско В. Ч. місце, де зорвало дерева, Rahne.
 зостругати В. зстругати.
 зошўый В. vergangen. зошўого вечера am vergangenen Abend, минувшого вечера.

I.

їва або рокыта В. Sahlweide, Palmweide.
 Іван В. P. Johann.
 іговна Бон. Pirol, Oriolus galbula. ірова О.
 іде дощ О. es regnet, der Regen fällt.
 іначе Бл. гиначе В. auf andere Weise, інакше.
 індор В. Truthahn. індурка В. Truthenne.
 іспыт Бон. Versuchung; Prüfung; schwerer Unfall, пришоў іспыт на него er wurde vom schweren Schicksal betroffen.
 іти на ріку Бон. = на село, — по над ріку = селом. — іти по межде хаўпы = через село.

K.

камізеля В. Weste.
 камінкы В. маўы грушкы, тверды.
 камянец В. plur. камянцы die Steinschale bei Kirschen und Pflaumen, putamen.
 камянка Р. Gefäss aus Steingut. камянка на зоріўку.
 капелюх. капелюш части 1) бірток der zylinderförmige Theil (cf. psl. kęnka barretum it. barretta fr. barrette pol. biret = в східн. Гал. шоломок) 2) дно 3) крысы.
 квичаль В. Krammetsvogel Turdus pilaris.
 кертовина Бон. Maulwurfshügel, Maulwurfshaufen, однакож крет Бон. Maulwurf польск. kreć, загальпоруск кертница, тут і там тақож керт, у Лемків: кертница.
 кўапати В. klarrenn. боцан кўапат (кўапле) дзюбаком.
 Клязья К. Claudia.
 клямпа Бон. клямпина Р. alte Kuh.
 ключка В. Knopfloch.
 кнот ўод свічкы Ч. Docht bei der Kerze.
 кобылча genit. neutr. genit. кобылчати junge Stute; Stute. (печено).
 кобылицы В. кобыляхы Р. Abart grosser Pflaumen.
 коваль Бон. Küchenschabe.
 кожушанка В. полотнянка підшита баранком.
 кокорудзкы сосны В. (nom. sing. кокорудзка) Kieferzapfen.
 канюх Ч. Gabelweihe, Milvus, канюка, канюк.
 каракон О. Küchenschabe, Blatta.
 карбик р. В. kleine Kerbe. карбикы точены

- карбівник К. найстарший паробок, што карбує.
 качальниця О. Mangebrett.
 качурка Б. качушка Б. К. Ente.
 квочка квоче В. die Gluckhenne gluckst,
 Кикилинця К. Saecilie.
 кедз! гиць! В. кличе, як гонит ївці.
 кеў В. genit. кеўа, plur. кеўы польск. kiel, kła, kły. — в руск. кло
 genit. кла ном. plur. кла або клова. Hauer, Eckzahn.
 кєлць О. Hauer beim Schweine
 керніз В. „несчищений вепер“, Eber, Kєiler.
 кіналь О. Kernbeisser, Coccothraustes vulgaris.
 клопити ся Б. клопотити ся Б. zanken, hadern. клопят ся, кло-
 потят (кўопотят ся) = sie zanken.
 коўочена фасоля В. gestossene und gerührte Phisolen.
 контуш Бон. сукняной убраня (для женщин).
 копити збіжа Р. Ч. снопы в копч складати, копити жито.
 колечко В. Rädchen
 коўсадўо В. Schaukel місто колысало (д під впливом мазурск.)
 комніяр Р. Haurröthling, Lusciola tithys.
 копіной сїмя Бон. Hanfsamen, конопляне сїмя.
 ковала йїхати О. при ховзаню „стрыляти ногоў о люд“.
 команіна О. команіця В. Ackerklee Trifolium argense. команіця
 біла, куніч (Trifolium pratense) червеный (т. е. квітне червено).
 копарик В. Ast, Stiel. ябко висит на копаріку.
 конопль В. im Plur, Hanf. psl. конопла cannabis, в Чортк. ко-
 нопля, в многих околицях Галичини і на Укр. з переставкою
 звуків: колопня, колопні).
 коноплячок Р. Hänfling. Fringilla cannabina.
 копривняк В. Grasmücke, Sylvia.
 кошуля В. Ч. О. Hemd.
 косяр В. Weberknecht, Afterspinne, Phalangium.
 крагулец В. крагулец Р. Sperber, Astur nisus.
 крамко К. Ч. В. Kolkkrabe, Corvus corax. крамко крамчит, як ле-
 тит К. в старосл. одвічала би форма *кржкь.
 крамчати К. krächzen.
 красавый К. ziemlich bunt. ямелюх красавый die Misteldrossel ist
 ziemlich bunt.
 красітний К. in der Bedeut bunt. сыйка красітна der Eichelheher
 ist bunt gefärbt.
 крет К. Maulwurf. кретівка К. „што крет нарыє“ Maulwurfshaufen.
 кривуля у палицы Бон. Krümmung beim Stocke.
 крип В. genit. кропу Sude, siedendes Wasser, в сїдн. Галич. окріп,
 genit. окропу; — копер, genit. копрю Dill всїдн. Галич. крип
 genit. кропу.
 крочнути В. einen Schritt machen; schreiten. я крочну, їн крочне.
 кружец В. „у масцнчы, што підносит і обертає“ — што з горы
 закладат наверхшник“.
 кручати В. 1) krächzen. крамко кручит В. der Rabe krächzt.

- 2, grunzen in Podolien: кругунькати, паця кручит P. das Ferkel grunzt.
 крушыти хліб Ч. ломк. кыршити, Brod zerbröckeln.
 крѣнтати ся О. geschäftig sein pol. krzątać się.
 крѣчати Ч. krächzen, knirren, „курка тілько скрѣчала, як лис брѣў“.
 крѣчына Ч. ein kleiner Strauch.
 кудѣатый P. zottig.
 куля В. Keim. ядро пустиўо куля das Samenkorn keimte. в схід. Гал. кільча, кульча, польск. kielek.
 кульі К. В. Ч. польск. gwoli, wegen. пришоў кульі того.
 кумарка Ч. В. plur. кумаркы Gelse, Stechschnacke.
 купаўка К. О. deminut. купаўочка Leuchtkäfer, Johannis würmchen.
 Lampyris noctiluca der Käfer erscheint um Johannis (на Купаўа).
 купно Ч. Kauf. доброе купно.
 курнява В. Schneegestöber, курява.
 кутец В. Schweinstall.
 кучкы О. niederkockend. на кучкы О. присідаючи. на кучкы шура іти = ховзатись по леду присідаючи.
 кы Ч. psl. кый, каа, коє, was für ein. — кы-ж там дябоў = який там чорт. — кы-ж там гріх = який там гріх (гварит, як тяжко).
 кыпяча вода В. siedendes Wasser.
 кыян жельзізна Ч. до розбиваня каміня; у ней тоньшій копец: ванна; перед грубошого кінця: чело.

Л.

- ўапі Бон. P. schnell, лапі. не ўапі (не вапі) = не скоро, „не духом“. ўін ўапі не зробит er wird nicht schnell machen.
 ўасуля В. „корова біўа по під бріх“ Namen einer auf der Unterseite weissen Kuh.
 ўахы Бон. Kleidung. церківны ўахы = ўодыня парадны до церкви. — ходильны ўахы = ўодыня до щоденного ходу. (в східн. Галич. лахы = Lumpen, Fetzen).
 легкѣй Ч. Lunge.
 лен genit. льну К. „лен росит ся на росы, рафат, сушит, мядлит, тре, чеше ся на щети“. — „лен берут, росят, рафають на рафах, мядлят на мядлицях, трут на терлицях, чешут на щітцы, надывають на кіжівку, прядут, мотают на мотовиўо, несут до ткача“.
 Лешко В. Alexius.
 лишка Ч. К. або лис Fuchs.
 лиховати Бон. нарикати, лихословити, fluchen, unter Fluchäusserungen klagen.
 льігомо adv. zur Schlafzeit льігомо гмер er starb im Bette in der Nacht (während der Zeit, wann man im Bette liegt).
 льіштити хаўууу В. die Hütte mit Lehm bestreichen.
 льіторіздя В. gen. neutr. collect. Jahressprossen, junges Reis cf. psl. лѣтораск et рѣждане ruth. ріще, Reisig.
 ўуна В. in der Bedeutung Rinde, im Gruth, дуна die Schale.

ўжжик К. лыжник, поличка на лижки.

ўыскат О. es blitzt.

ляпа Р. Klatschmaul, Plappermaul.

люб-люб Р. entweder — oder. бер люб кожих, люб кожиханку.

М.

маік В. Löwenzahn, Taraxacum officinale.

мамрота О. „што невыразны бесыдуе, што мамре“ Stotterer.

мараш В., з ропы счыстыны пушаюць на ріку; марашем смаруюць
ўоси“ die beim Naphtha Destillieren zuzückgebliebenen Reste, die
als Wagenschmiere benützt werden.

Марушка К. Marie.

марцінок О. plur. марцінкі (für марцінок Engerling, Maikäferlarve.

масляох В. Butterpilz, Boletus luteus.

масный, а не солёный О. schmeichlerisch, falsch (wörtl. fett, doch
nicht gesalzen.)

матыювка В. Timotheusgras, Phleum pratense. матыювку с кун-
чем сьют.

маццюнкый Бон. В. ganz klein. маццюцький К. sehr klein.

медулы В. (nom. sing. медуля) великі, соўоджы грушкі.

мерва Wirrstroh. наробити мервы Zwist und Hader streuen. наробив
в сельы мервы.

Микита Бон. in anderen Gegenden Никита.

Миколай Бон. Микоўай Ч. Nikolaus, Никола.

мисник К. полица на миски.

Михал Ван. Michaël.

михаўівки або осынкы Ч. грушкі, пристаюць на Михаўа.

міль В. gen. masc. Motte.

міх Б. in der Bedeutung: Koretz. міх пшениці = корець пшениці.

моўодник Ч. junge Triebe. моўоднікі зелены.

морскы свинкі. морскы пацята альбо пацятка К. Meerschwein-
chen. морскі свинкі.

мотовіляк Ч. Schmetterling papilio.

мотыліця В. in der Bedeutung: Schmetterling, papilio.

мотыля gen. fem. Бон. В. Schmetterling. една мотыля deminut.

мотылька. полетыла една мотылька; — однакож в Р. мотыль
gen. masc. так як в загалнорускім.

мочар В. Morast gen. masc. тот мочар у Лемків: тот мочар. g. f.

мрозюля Ч. морозюля „корова бурява і трочки біява“ Name einer
bläunlichen, weisslich besprengten Kuh.

мысль Gedanke, прыйти до мысли К. in den Sinn kommen. не
прыде мі до мысли es kommt mir nicht in den Sinn, ich kann
mich nicht erinnern.

мурайка О. К. Ameise plur. мурайкі.

мучник Бон. Claviceps purpurea, Mutterkorn (Sclerotium).

мушарка В. Fliegenschwamm, Amanita muscaria.

мушкы В. „грива, што спадаць на чёў коневы — мушкы і у жены
(ist vielleicht mit ukr. мичка, Locke, Haarbüschel asl. мочька zusam-

menzustellen. отъ коєгожде два исторже пастырь добрый
 двк ногы и мочкѣс есха Psalt. int. Miklosich).
 мятушити. змятушити Ч. gad. мѣн. (мягъ + ухъ + ити) cf. pol.
 miętosić, zerdrücken, zerknittern.
 мюзга В. Марк.

Н.

набрати конвѣю воду В. mit der Kanne Wasser schöpfen.
 набрескѣой моѣоко В. sauer werdende Milch, набряскле молоко.
 навалистый чѣовек Р. schwärzfälliger Mensch.
 навалюха О. навальный дощ, Platzregen.
 нагѣый В. ungestüm, ueberstürzend. нагѣый чѣовек.
 награбкы К. сыно граблями згорнеце.
 надоѣок В. надолок, часть пришта до кошулы доѣом.
 накстити К. охрестити, taufen, mit dem Taufnamen belegen.
 на ледѣ ся возити О. Schlittschuh laufen.
 намѣлец Р. намелюх житный О. Claviceps purpurea, Mutterkorn
 (Sclerotium).
 нарикати praes. наричу klagen. все наричете = завсе нарикаете.
 на сѣмый пѣред К. zuvorderst, zuerst.
 наскый В. uns angehörig. наскый чѣовек.
 насынкы В. Samenhanf, Mäsch.
 натягавкы О. Р. В. Hungertzwetschen nom. sing. натягавка.
 нигда Ч. niemals. нигде Ч. nirgends.
 ник Ч. Р. niemand нікто. ник не быѣ es war niemand da. ник не
 пришоѣ es ist niemand gekommen.
 нико! О. кличка до свинѣ, а-гій-нико! нико! або нукусь! (у Лемків:
 алюлю! лю-лю-сю!
 нич-пѣ-тым Б. (indeclinabel) Taugenichts.
 нуды. нудый Бон. оттам psl. онждѣс illa via.

О.

(ѣ)обзывать ся Р. sich hören lassen, antworten. не обзывает ся.
 (ѣ)облесный В. schmeichlerisch „што приповідат“.
 (ѣ)облеченя К. Kleidung.
 (ѣ)облыгати Ч. sich niedersetzen, sich niederschlagen. ѣоблыгат по-
 рох der Staub setzt sich an.
 (ѣ)оболонка К. dünne Haut.
 ѣоборожына Р. друкы г оборозы.
 ѣобручик Р. kleiner Reif. ѣобручыкы = малі обручі.
 ѣобстояти ся Р. bestehen, остояти ся.
 ѣобсербувати ся О. sich berathen; sich besprechen.
 ѣобшывка В. Kragen. возму тя за ѣобшывкѣу ich werde dich beim
 Kragen nehmen.
 ѣобырва В. Augenbraue plur. обырвы (womit nicht nur Augenbrauen,
 sondern auch Augenlider zugleich bezeichnet werden (in В. ist
 брві (plur. pol. brwi) üblich).
 ѣобяти В. umfassen, східногал. обняти.
 ѣовѣчка Бон. Mauerassel, Oniscus murarius plur, ѣовечкы
 ѣодкыль Ч. ѣодкыле В. woher. ѣодкыльси О. irgend woher. ѣод-

кылес пришоў = звідки ти пришоў? — він ўодкылеси пришоў
= звідкись пришов.

ўодмяч О. Thauwetter in Ost gal. відлега (Зарудці коло Львова)
відельга (Підлисе коло Бродів).

ўодульдати ся Р. sich anbrinken cf. дудлити: uebrigens auch auf
die interject. дудь!—дудь! vom Schalle einer langsam aus der
Flasche gegossenen Flüssigkeit) hinweisend.

ўод'яряті поле Р. покладати стерніско. — ўод'ярка = ўод'яру-
ваня поля.

ўозор Б. ўозір Р. „ язык быдлячий“, Ochsenzunge.

ўозниця Р. дїра в повалї, куди виходить дим. калениця = дїра
в даху.

ўокрачка Р. дві скыбы в серединні загона не з'ораны; так ся на-
зывают за то, што колечка (на Поділю: колысницы) окрочуют.

ўокропа Бон. Graus. збиў го, аж окропа er hat ihn geschlagen, dass
es ein Graus ist.

ўокропечный В. ўокропельный В. furchtbar.

ўокруглый Ч. rund, круглый.

ўоквыт В. Blühen. зле буде на ўоквыт, коли вітер дует, коли сўота.

ўомылец Р. Оп. Lolium temulentum, Taumelloch. дуже ўомыльцу,
збіжа з ўомыльцем. ўомылец г вівси і ячмени.

ўопарелиця Р. Nachtfalter, phalaena (за то, што летит до ўогня
і ся опарит.)

ўопачный К. у Лемків: опачный, wunderbar, unheimlich; zuwider.

ўопрены В. Stachelbeeren.

ўорати Бон. pflügen, askern. „газдыня миску з мукоў і сьвіжым
лїцем ставит під пуг, обїжит три рази газду і быки і подае
руку газды, — а ўін знимат шалку, батогом пише на землі
хрест перед быками і ўоре“.

ўорка. 1) покладаня 2) скородїня 3) гаківка (гакуе ся = заско-
родит, знов ўоре і волочит; глїбше а рідше покладаня на выробле-
ній землі = ўод'ярка.) Р.

ўосынкы В. пізны грушкы, маўы.

ўослухувати Р. horchen. наслуховати.

ўосутити ся Ч. sich stark verletzen.

ўосыч Ч. данїна парохиян в готовім зерні.

ўотжык Бон. отже siehe da! ото-ж.

ўотрудник Р. Wolfsmilchraupe, Raupe von Deilephila euphorbiae.
в оцемяню Бон. im Augenblick pol. w okamgnieniu, čech. v okamženi.

ўочапити стоны Ч. стовпи осмотрити очачами, очапити ўїкна.

ўочей Р. очий. vielleicht ўочий зробит = може зробит.

ўошаделїна Ч. „люд, што обмерзат на деревах“, ўожеледы, ожльоды.

П.

пазлот Б. Fingernagel plur. пазноты. пагнізт. В.

паль genit. палю В. Brennmaterial. треба бы устарати якого палю.

памула О. варят з черниц памулу. gekochte Heidelbeeren.

пане сьвятий! Бон. heiliger Gott.

паннуся К. Fräulein vocat. моя паннусю od. паннусь.

панцакы plur. В. masur. рѣсак gekochte Gerstengraupen. панцакы бу-
деме йїсти. східногал. логазя.

- паперик Бон. eigtl. Papierchen; Papiergulden. два паперикы zwei Papiergulden.
- пасный Р. was gemästet wird Mast-. — „пасной паця“ junges Mastschwein, Mastferkel.
- пастырка О. Bachstelze, Motacilla.
- патрохы Р. награваный в кряках мох, чатина, што берут до стельня. Moos und Kiefer- od. Tannen-Nadeln, die man zusammen scharrt, um dieselben als Streu für's Vieh zu benützen.
- паузняк Р. мотуз до привязуваня пауза. (пауз = рубель, Heubaum)
- паучына В. „што наснуют пауку“ Spinnengewebe.
- пацэра О. рідша фармуга, рідшыи саялямах Milch, worin etwas Mehl eingemacht wurde.
- пентлина. пентлиця О. Spanseil (bei Pferden) польск. pęcina.
- пек. бодай ты пеци били В. східногал. = пек тобі. eine Verwünschung, etwa: der Teufel mag dich holen! пеци nom. plur. von пек was einen bösen Geist bezeichnet haben mochte cf. пекло).
- перастый Р. gefiedert, federartig gespalten.
- перекрочити Р. В. ueberschreiten. я перекрочив заяця = переступив.
- перекусок gen. masc. genit. перекуска Р. Imbiss ostgal. перекуска gen. fem.
- перецьлювати Р. uebereinander werfen, hinüber werfen. перецьлює ся = переметає ся.
- перхнути Ч. aufflattern, порхнути, перхнув птах. в старосл. булобы ***пръхнѣти**.
- пестряк Р. Warze.
- печень oder печеня Leber hepar; dagegen Braten печене мясо cf. ukr. печене.
- пивничный Р. „што має пивницю під собою“ (пр на весілю).
- півсяжок Ч. пусяжок В. halbe Klaffer.
- підбільшати ся В. sich allmählig vergrössern. вода ся підбільшат allmählig wird das Wasser grösser.
- підгорлиця В. Wamme.
- підуй Б. in der Bedeutung krank. я барз підуй (гварит жена люб дівка) ich bin sehr krank, sehr schwach.
- піднебєня В. Gaumen.
- підпаўок Ч. Wachtel, Coturnix dactylisonans.
- підрешітя gen. neutr. О. „што высьєє з протака“.
- піперечына Р. ўорка піперечна“.
- пірогы Б. Hungerzetschen (nom. sing. pirog).
- плясканка К. Rhodeus sericeus (Cyprinus amarus) Bitterling, Plättel plur. плясканкы, dem. плясканочкы.
- пляскуры Р. першы коноплы Staubhanf. місто: плоскуры cf. плоскінкы. — драбы Р. другы коноплы, Samenhanf.
- пляснути В. mit einem Klatscher draufschlagen. пляснуй коня.
- повитиця В. Convolvulus, Winde.
- повікы О. Augenlider. обырвы О. Augenbrauen.
- погынавый В. О. biegsam; — elastisch. стосівка погынава biegsamer Peitschenstiel.

- погрішенство Бон. Vergehen. погрішенство яког.
 позабыти К. vergessen. я позабыў вшыткы сьпівкы.
 покыль Бон. wie lange. потыль so lange bis, bis.
 поўазник (пóлазник) Бон. рід „цоўты“ пшеничноі.
 поледиця В. Glatteis.
 поливачка Б. Laugfass, Laugzuber „цебрик, што поливають ўахы“.
 польін К. Б. В. Бон. gen. fem. genit. полени. дві полени альбо
 ряды Querstangen in der Küche, auf denen gewöhnlich gespal-
 tenes Holz getrocknet wird. польін eigtl. Scheit; im Gruth польіно
 gen. neutr. hier дровно).
 поўожистый В. положистый eben. гора положиста ein Berg mit
 sanften Lehnen.
 помальше В. langsamer.
 помачати В. nass machen, benetzen. дощ помачат В.
 помело В. Wisch, Ofenwisch „мітца з березы, помело з чатины =
 der Besen besteht aus Birkruthen, der Wisch aus Nadelbaum-
 zweigen.
 понагляти В. in der Arbeit eilen, понаглят = пильно робит (пильно
 in Bedeutung: rasch, schnell).
 попенька В. Leuchtkäfer, Johanniswürmchen, Lampyrus noctiluca.
 попўоток В. Zaunkönig, Troglodytes parvulus. „полуоток вывиват ся
 пильно; на зиму не одлытує“ der Zaunschlüpfer ist sehr rührig
 und behend; zur Winterszeit verbleibt er bei uns.
 порткы В. Hosen.
 порубня мотыка В. альбо біка до копаня терня Karst.
 порхавка В. Kröte.
 посады Бон. „як шырокой боіско, розстелює ся два альбо три
 ряды збіжа до молоченя; тоты ряды = посады. Срогой жыто
 бере ся на дві посады“.
 посивястый Бон. mit grauem Anfluge.
 поскўонкы Б. Staubhanf.
 поскўбкы В. Staubhanf, Femmel. „коноплі, што ся перше скубе“.
 потахнути Бон. sich senken, sich setzen. „соўома, сьіно потахне“.
 потеличак Бон. горнец з Потелича (містечко коло Жовкви).
 потеч В. gen. masc. Boletus luridus, Schusterpilz.
 потріб Бон. gen. fem. Bedürfniss, Bedarf. на вшытку потріб zu al-
 lerlei Gebrauche.
 пошкрабало мене. P. es hat mir einen grossen Abbruch gethan,
 ich erlitt empfindlichen Schaden (wörtlich: es hat mich ge-
 kratzt).
 праві В. fast.
 прибраня В. gen. neutr. Kleidung, Putz.
 прыксынути В. etwas sauer werden. прыксыо моўоко.
 приложити печатку Р. Siegel aufdrücken.
 приплянтати ся Р. приблукати ся sich wohin verirren. приплянче
 ся цыган.
 присмотрити ся К. придивити ся, anschauen. піду я посмотретьи
 = допильнувати; також смотріти, посмотріти.

- пристанути В. reif werden. як сливкȧ пристане wenn die Pflaume reif wird.
- прихвалити К. beistimmen, bejahen. прихвала Bejahung.
- причіюк К. передна перегорода в столоді. (властиво: причолок Vorgiebel).
- приятний В. freundlich. приятний чювек.
- приятель К. приятіль В. in der Bedeutung: consanguineus, Verwandter. приятільство Verwandschaft. мы в приятільстві wir sind verwandt.
- прібант В. O. bewährter, erprobter Mann. в тым прібант, до того прібант. — прібантний Adj. mit dem Dativ. verb. тому прібантний er ist darin praktisch bewährt.
- пріклятво робити Бон. кляти, schelten.
- прозористый чылі видочный О. durchsichtig.
- (проклонь) В. бодай-с сьые! бодай ты перун встрялиў! ты пся скоро! ты пся дуно! ты пся ного! (du Hundsfott!) пся паро! пся бестыю! пся бідо!
- протак Р. „зо скоры решето; протаком підечинят збіжа“.
- псьімльічак В. Raupe des Wolfsmilchschwärmes, Deilephila euphorbiae.
- пся муха Р. Pferdelausfliege, Hippobosca equina.
- псяркы К. малы ябка альбо грушкы.
- псяча муха Бон. Pferdelausfliege „быват по псах, по конях.
- пштыкач В. Rothschwanz, Lusciola phoenicura.
- пужыт Р. es kommt zu Gute, es bekommt wohl, es ist nützlich = плужить.
- пупяжа В. O. gen. neutr. (пупягъ+іє) collect. Knospen. пупча чылі пупяжа на дереві.
- путорак Б. штука має дванайце ўіктей. а в ўікти дваіце пасем, пасмо штырі і дваіце ниток. — Грубу пряджу мотають на путора ўікта -- ля того: путорак; тонку пряджу мотають на три ўікты (зове ся прядено¹).
- пырнадльі К. Larven der Rinderbremse, Hypoderma bovis (nom. sing. пырнадель).
- пырскати В. bespritzen пырскат водоў. не пырскай.
- пыщкы Р: Blutfedern. „іде шоря в коўодкы“, gruth. пишкы.
- пывчати Р. пивчати рієрен. пивчыт курыа = пишчить.

Р.

- радуга О. Regenbogen, iris (в Галичині єсть тоє назване вельми рідке; звичайно говорять: дуга, весела, веселка, веселиця, тут і там смуга, або зовсім місцево в Лемківщині: туча).
- рай цувати К. sich berathen cl. pol. rajca, radca. нарайцувала ся з бабами.
- ранній Р. frühzeitig, Morgen-. — ранній дощ, вдовин пўач (не триває доўго).
- ржати ся neben рджати ся Бон. wiehern. кін рже ся. — однакож в О. кін рзе.

- ріжнити В. unterscheiden. „г нас не ріжнят повікы і обырвы“ —
ріжньї adv. auf mannigfaltige Weise, verschieden.
- різання В. Schlachten. на різання ховат свиню er hält das Schwein,
um es zu schlachten.
- робітны і ходильны ўахы О. Kleidung, die bei der Arbeit
und sonst gewöhnlich getragen wird.
- рогатына В. Hornvieh gruth. худоба рогата oder рогова.
- розкўінкы В. Staubhanf „першы коноплі“ плоскінкы.
- розполокати Р. auseinander spülen, auflösen. водоў розполоче
сивый камін er löst Kupf-eritriol im Wasser auf.
- розчеперити Р. auseinanderspreizen.
- розчервенити ся В. roth werden, erröthen.
- рыджик К. Reizker.
- руда на сливках Р. Pflaumenreif.
- рудина Р. „тверда земля“ pol. ędzina. коло Дрогобича: оря-
дивина.
- ружый В. rothbraun. ружый бык. cf. psl. **рыждь**.
- руковище В. Handgriff.
- рум О. Anthemis, Hundskamille, (cf. ost. gal. роман.)
- румер Бон. Schafgarbe, Achillea millefolium (cf. роман Anthemis,
румянець Matricaria).
- рыбар 1) Fischer 2) Sterna, Seeschwalbe.
- рыяток В. Rüsselchen. дзюрдзик має тононькый рияток die Spitz-
maus hat ein feines Rüsselchen.
- рясистый Ч. an Rispen reich, mit grossen Rispen versehen. ря-
систый ўовес (ряса hier Rispe).

С.

- саршына В. Schilf, Rohrkolben. сашына. саршынянкі (nom. sing.
саршынянка) Rohrdecke, Schilfmatte.
- саршін genit. саршоны Hornisse два саршоны.
- святка Ч. зелены свята, Pfingsten.
- свербоголуз В. сверболуз О. Rosa canina, ростут свербоголузы.
- свиннак Бон. Sonchus, Saudistel, Gänsedistel.
- свинница В. Borstengras, Nardus stricta „росне па підўых землях“.
- свїрко Ч. свїрк Ч. свїрок К. Zirpe. свїркы свїрчат.
- свїтлячий К. glänzend. свїтлячєє піря.
- сележін В. gen. masc. Milz.
- серна К. Reh. рогач Männchen plur. рогачы.
- сивак Бон. горнец сивый.
- сивка Бон. сива кобыла.
- сивый камін Р. Kupfervitriol в східн. Гал. синий камінь.
- сївати Р. säen, сїяти. мы сївали ўоркыш.
- сїдўачка В. сїдўовато заўўубена, з дерева вербового альбо липо-
вого — до віяня жыта“.
- сїменастый Ч. ganz fein getüpfelt, mit feinen Tüpfeln bestreut.
- сїпит В. z. В. дощ сїпит es fällt ein Sprühregen.
- скаворожный. шкаворожный Бон. in der Bedeut. Ekel empfin-

- dend; in anderen Gegenden hingegen in der Bedeutung Ekel erregend, ekelhaft.
- скавронок Б. Lerche. скаврiнок О. скаврiнки сьпiвають О. (aus dem pol. skowronek).
- скiпщына Б. ерекцiйна данина селян в сногах збiжевых.
- склеп Б. пивниця, Keller.
- склити ся Б. glitzern. склячий glitzernd.
- скомлыти В. winseln. пес скомлые В. = скомлит.
- скопец genit. скiпця В. Milchgelte.
- скопленый баран В. = счищенный, Schöps.
- скринька лызарня В. прилад до рiзаня сiчки. — части: шмвiа = дерево, што до него приправеный рiзак (нiж), на што став, грядка, з горы стальця, до стальця iде рiзак (нiж). — ва-рыжка у лызарни, што попыхат соуому“.
- скрипак Б. скрiпак К. Wachtelkönig; Wiesenknarrer Crex pra-tensis, деркач.
- скуд Б. woher gruth. звiдки pol. skąd. скуд пришоу?
- сўышно Бон. eigtl. ruchbar, hörbar што там у вас сўышно?
- смуга В. Regenbogen, iris.
- смуга поля Б. довгий лан поля.
- сничы В. „гоўуз двоiста“ Gabelzweig, Gabelast.
- сьнiжниця В. Schneegestöber.
- сьнiтый В. vom Brand befallen; verschimmelt, сьнiта пшениця vom Brand befallener Weizen.
- Собко К. Севастиян.
- сoбота К. Samstag.
- сокыра Ахт. части: 1) ўобух 2) ўiстря 3) борiдка а цылой называт ся „сокыра“. — топорико Ахтstiel.
- сокырвиця В. Eiter вхiдн. Гал. сукровиця.
- соленый Ч. 1) gesalzen 2) salzig схiдногал. солоний.
- соўовiк К. сўовiк pol. słowik соўовiк сьпiват барз пекны.
- солянка В. Salzgefäss.
- соненько В. Sonne. соненько сходит В.
- сотный Б. der hunderste, сотий. — сетный Бон. in der Bedeutung: gross sehr gross. сетный снiп sehr grosse Garbe.
- сьпiвка plur. сьпiвки К. Lied in Ostgal. спiванка.
- спрысьный О. geschickt, gewandt. руку мае спрысьну, хоч до чого.
- спустиетый. В. abschüssig. гора спустиста.
- срoгий К. gross, sehr gross, stark entwickelt. срoга яўiвка К. срo-гий ячмiн. срoгий сьнiг О. grosser Schneefall.
- став Ч. Gelenk, plur. ставы.
- старник Бон. senecio. Kreuzkraut.
- стосiвка В. Peitschenst el.
- стриж В. стрiжога В. стрыг В. 1) dünner Eisgang „стрiжогы мерзнут на рiцi В. 2) dünner Nebel. стоят стрiжогы на рiцi. стрiжогы Р. рiдка гмiа. — стрыж oder стрoжога plur. стрoжогы Бон. dünner Eisgang, dünner Nebel.
- струна пихова В. така струна, што в середнiнi ниткы, а з верхы дрiтики.

стрямбы В. Fransen, стряпи, pol. strzępy.
 студ В. von hier, pol. stađ, звідси, звідти.
 студенина К. Sulze.
 сука Бон. корытце до гамуваня.
 сахара О. verdorrter Ast, durrer Zweig.
 суш В. сам віск, Wachswabe ohne Honig.
 сыпати schütten. насып воды Ч. schütte Wasser.
 сяга В. Klaffer. една сяга.
 сяра В. Р. Biestmilch.

Т.

такічко В. so, auf diese Weise. укр. такечки deminut.
 тарахы plur. tañt. Р. О. „чатина соснова зграбена; стелят під до-
 быток“. Р. — „сухе листя, чатиня, мох, што стелят під добу-
 ток“. О. dürre Blätter, abgefallene Nadeln, Moospflanzen und
 dgl., die man als Streu für das Vieh benützt.
 тасьмир Ч. Ackerwinde, Convolvulus arvensis cf. укр. тасма, pol.
 taśma, Band. Zwirnband.
 татарскѣ зыля або сашына К. Acorus calamus, Kalmus.
 татарчух Р. О Anisoplia fruticola, Getreidelaubkäfer. „татарчухы
 лытают, як сыют татарку (с початком червця).
 тачати Бон. wälzen. тачат тысто.
 твердавый Бон. etwas hart.
 твердосон Бон. Echinops sphaerocephalus, Kugeldistel.
 телятник О. телячник О. Gebärmutter der Kuh.
 тѣраз oder тепер Р. О. Бон. jetzt (в Верхраті, в Жовківщині
 тераз = търазъ, той раз польск. teraz).
 терѣо deminut. терлечко В. Reibeisen (в східн. Галичині: терло
 Laichen der Fische.)
 тьіменички О. Kopfschuppen (укр. тімениці).
 тѣустый К. fett (на Укр. і у Бойків товстий = грубий).
 тороканя Р. „плахта с штырма тороками“ ein Laken, der an sei-
 nen vier Enden mit Schnüren versehen ist. гев! дві тороканы!
 травник В. Grasplatz.
 трембухатый В. bauchig. трембухач, тельбухач Grossbauch.
 трепачка г оґоны быдляти Р. Haarbüschel am Schwanzende des
 Rindes.
 треска Р. (pol. treska ruth. wäre тростка) Mundstück „треска
 файкы што ся бере до гамбы“.
 тринд (seltener тринда gen. fem.) О. Drohne, polsk. trąđ.
 тритко В. Wiesenknarrer, Wachtelkönig, Carex pratensis, деркач.
 троістый О. dreifach.
 троскати ся В. sich kümmern, sich grämen. курка ся троще
 (троще) die Henne gackert (як ся має знести).
 трощенька О. ein Bisschen.
 ту О. В. Р. hier, тут. тука. тукай pol. тоґ. тоґка.
 тудый Бон. туды.

турбаця В. Р. Бон. Kummer, Sorge, Bedrängniss. турбаця го
грызе der Kummer plagt ihn.
турбачный В. альбо страшений kummervoll, niedergeschlagen.
турок В. Бон. турко Turteltaube.
тутейший В. pol. tutejszy в інших місцевостях тутеньший =
тутешній.
туток К. hier pol. тоутакс. — тамок К. dort.
тыж В. auch, укр. теж.

У.

(ў) ужытны К. nutzbar. лишівки — то ужитны губы.
уполоти Р. jäten. уполоў выгород er hat den Garten gejätet.
усениця Ч. Raure. (в інших місцевостях ўсениця в В. гусениця).
усын В. genit. усыну Rosshaar (unter dem Einflusse des masur.
włósień, genit. włósenia entstanden, ruth. волосын oder воло-
сань gen. fem.) даў мі дуже усыну er hat mir viel Rosshaar
gegeben.

Ф.

фаля альбо навальница В. Ч. „вітер, што дре з дождем“,
Sturmwind mit Regen.
фармуга О. альбо салямах О. „моўоко соўодкой, засыпаной
мукоў“.
фартух В. in der Bedeutung: спідниця, weibl. Unterrock. на фартух
припинат запаску с переду.
Федір Бон. = Фецко В. = Фецак К. Theodor.
Федорка Бон. = Фенна В. Феська К. Theodora.
форкати В. schnauben. кін форкат das Pferd schnaubt.
форчати В. fauchen. кіт форчыт die Katze faucht.
фыкати К. ausschlagen. кін фыкат.

Х.

хватаати В. greifen.
хворый О. krank.
хлопча Ч. Knäbelein, Knabe, plur. хлопчата.
хляпач В. Kneif. части: коўодка, рыфка Reif, свірник „што три-
мат рыфку і желызе“.
хляпка О. kothiges Wetter.
хляпота Р. хляпа Klatscherin; Klatscher.
хлыпати, хлипати О. in der Bedeut. schlürfen пец хлипат мо-
ўоко языком = хлече. укр. хлипати = schluchzen.
хомевка В. обруч, што навиваюу воўося (cf. хомут, pol. хомжтъ).
храстка альбо кіньска трава В. Schachtelhalm, Equisetum.
храц В. Reisig. храц берут на паль.
хробачны грушкы В. wurmstichige Birnen.
хруставкы Ч. В. Р. „малы, тверды сливкы“ eine Pflaumenabart
mit kleineren Früchten und hartem Fleische.

хрущель oder хрущ. Бон. Wiesenknarrer, *Crex pratensis* cf. pol. chróściel. хрущ хрущыт.
 худина Р. худой мясо, *mageres Fleisch*.
 хусты для жен О. парадны, церкiвны ўахы *Festkleidung der Frauen*.
 хытрый К. in der Bedeutung: habsüchtig cf. psl. хытати *rapere*.

Ц.

цвiгати В. schlagen. цвiгат батогом.
 цвiльнути О. Бон. schleudern. werfen. цвiльний за пўт.
 цып В. части: на держаку i бяку сут з бычейi скори „гацкы“, — што тримат, звязка скоряна, „свора“. Гацкы можут быти i драгвiюу звязаны“.
 цьмiчок Бон. Spitzmaus, *sorex* plur. цьмiчки.
 цьмiчки Р. „грушкы подоўгастенкы“. nom. sing. цьмiчка *Abart länglicher Birnen*.
 цокувати О. stützig werden. цокуют коны. цокуе кобыла.
 цоўта В. Strietzel cf. čech. *calta*.
 цомплi з леду О. Eiszapfen.
 цыцкати В. saugen. ўiн цыцкат.
 цяткасты Ч. цяткатый *getupft*.

Ч.

чарниця Р. gew. plur. чарницi Waldbrombeere. *Rubus fruticosus* (f. черницi, чорницi).
 чарноха В. черноха *Namen einer schwarzen Kuh*.
 челенок В. Glied, namentl. Fingerglied.
 чепак К. eine Art Fischnetz.
 червенак Бон. горнец *червеный*.
 червiнки Ч. *Abart Birnen* (nom. sing. червiнка).
 черепкати Р. knarren, krachen. черепчыт люд das Eis knarrt.
 чиркач В. *Turdus viscivorus*, Misteldrossel.
 чмiльник В. eine Pflanzenart.
 чумка Бон. oder мушка Бон. чуприна, што спадуе на чеўо копеви cf. gr. *χόμη* lat. *coma*.

Ш.

шаделина Б. Р. Reif an Bäumen (cf. шадий, сiдий).
 шалина В. oder паўкы В. *Typha*, Rohrkolben, шалина Бон. oder саршина Бон. *Phragmites communis*, Rohrschilf, Teichrohr.
 шалюпнути. шелюпнути Бон. Geräusch verursachen, (cf. шоплати, лопати).
 шаркнути Бон. anschlagen, mit Geräusch streichen, streifen. як не шаркне косоў.
 шепетати О. lispeln, чўовек шепоче, як каже: со, стыры.
 шепетлявий В. der lispelt.

- шіплати P. tappen, betasten шіплати руками х кешени за пінязми cf. щупати.
- шкарупа K. Eischale. Schale cf. шкора.
- шкортный. скортный. пошкортный Бон. wählerisch im Essen. кін скортний „што не хце йісти“.
- шкула Бон. Plage, Schaden. Qual; чкода.
- шкулак Бон. Faustschlag. шкулагнути einen Faustschlag versetzen. ударити кулаком, пястуком.
- шльоха O. kothiges Wetter, Thauwetter. cf. слота ukr. сльота.*
- шміглый P. schlank, польск. śmigły.
- шпень genit. шпеня Stiel. грушка висит на шпени s. шпін.
- шпенцер з рукавами B. Spenser, Spenzer.
- шпін genit. шпіня Stiel, eigtl. das Bindende. das Zusammenhaltende, што сшиват. — шпін в бряцьці Schnallenzahn. шпін у ябка der Stiel beim Apfel. черешні з шпінями Бон. Kirschen, von denen die Fruchtstiele nicht losgetrennt wurden.
- шпурити B. schleudern. шпуриў на землю. шпурнути. шпурне.
- шрагы B. до різання дерева, Holzbock, Schragen. што was; в Б. цо, польск. со.
- шуваря K. gen. neutr. „підўа капустз, тілько ля коров“ Kohlblätter von geringerem Werthe. die man als Kuhfutter benützt.
- шуря пущати O. ховзати ся на леду „пудме шуря пущати“.
- шыховный oder складный B. mit Chic, gewandt.
- шышки альбо сыскы у сосны Бон. Kieferzapfen. — кукурудзкы у смеряка Fichtenzapfen.

щ.

- щыпакы B. Narben von der Impfung. щыпакы му знати.
- щыпця P. K. щыпак B. Ohrwurm, Forficula.
- щыпяр B. Impfungsarzt.

я.

- ямела B. Viscum, Mistel. росне на ялиці; ямелы дають до сьічкы ля коров.
- яскіўка Б. O. Schwalbe, plur. аскіўкы pol. jaskółka — в інших місцевостях: яствітка, у Лемків: гґяствітка, гластвітка.
- яцы Гв. in der Bed. nur, тілько не має ґрунту нич, яцы хаўупу er hat kein Grundstück, nur eine Hütte. має яцы два быкы er hat nur zwei Ochsen.
- ячмін двояк B. zweizeilige Gerste.
- ячмін шестак B. sechszeilige Gerste.
- ящірка втыче Б. місто ящірка втыкат. (неправильность, бо форма praes. втече має значене futuri.)

ю.

- юдаш Ч. gen. masc. Sorbus aucuparia, Eberesche; у Лемків: юд, юдик, юдина в східн. Гал. ряб, оряб, рябина, орябина.

ю ж ы н а Р. Б. Ч. Jausen, Abendbrot, Vesperbrot. сьідают на южныу
альбо підвечурок. — зійіу южныу psl. **оўжина** coena.

ю ж н о в а т и Б. ю ж ы н о в а т и Б. О. jausen, Vesperbrot essen. бу-
деме ту южновати. psl. **оўжинати** (cf. germ. jausen) coenare.

ю ж т и Ч. В. ja wohl, ganz gewiss (юж ті) pol. już ci = а тыж!
oder айно В.

Ю р к о В. Georg.

